

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

**Qarabağ Komitəsi
mitinq
qərarından
çəkildi**

yazısı səh.7-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24 iyul 2019-cu il Çərşənbə № 154 (7324) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Rusiya Azərbaycana söz verir, Ermənistanla isə...

Şimal qonşumuz vasitəçilik missiyasına uyğun gəlməyən mövqedən çıxış etməkdədir; işğalçı ölkə Moskvadan "su qiyməti"ne Su-30 təyyarələrini almaq istəyir

yazısı səh.9-da

Cahangir Hacıyevin vurduğu ziyan necə milyarddır?

yazısı səh.5-də

Ağdam necə işğal olundu?

yazısı səh.6-da

Azərbaycanda yeni "İbrahimbəyov ssenarisi" qurulacağı iddialarına reaksiya

yazısı səh.7-də

"Saakaşvili BMT-nin baş katibi olarsa, Bakı qazanar" - deputat

yazısı səh.11-də

QAT BMT-nin Bakıdakı nümayəndəliyi qarşısında aksiya keçirdi

yazısı səh.3-də

Neft-qaz maşınqayırması tənəzzüldən nə vaxt çıxacaq - araşdırma

yazısı səh.10-da

Tacikistan-Qırğızıstan sərhədindəki qanlı olay və Azərbaycanın Keşikçidağ təmkinini

yazısı səh.4-də

Ukraynada oliqarxların hökmranlığına son qoyulur

yazısı səh.12-də

Flora Kərimova:

"Mən doğum günümü artıq uzun illərdir ki, qeyd etmirəm..."

yazısı səh.13-də

Osmanlı kökənli Boris Conson İngiltərənin baş naziri oldu

yazısı səh.4-də

ERMƏNİLƏR ÖLKƏDƏN QAÇIR - HƏM DƏ RADIOAKTİV MADDƏLƏRLƏ: BÖLGƏYƏ BÖYÜK TƏHLÜKƏ!

Qəzalı Metsamor AES-in keçmiş işçilərinin nüvə qaçaqmalçılığı kritik həddə çatıb - ilginç statistika; terrorçuların "çirklə nüvə bombası" yaratmaq təhlükəsi də Azərbaycan daxil, bütöv bir bölgəni təhdid edir - SOS!..

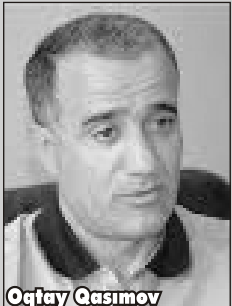

yazısı səh.8-də

İran ətrafında gərginlik Azərbaycan üçün də riskə çevrilir

ABŞ-İran mümkün hərbi qarşıdurması Cənubi Qafqazı da təhdid edir...

yazısı səh.11-də

Oqtay Qasımov

Elçibəyin köməkçisi Leyla Yunusu allahsız adlandırdı

yazısı səh.3-də

Abid Şərifov maşınının üstünə çıxan jumalist işdən qovuldu

yazısı səh.5-də

Hüseyin Abdullayev prokurorun çıxışını gözləyir

yazısı səh.5-də

Prezident İlham Əliyev Almaniyanın yeni səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 23-də Almaniya Federativ Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Volfqanq Maniqin etimadnaməsini qəbul edib.

Məhkəmə hakimlərinin maşları artırılıb

Prezident İlham Əliyev "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanunu imzalayıb. Sənədə əsasən, məhkəmə hakimlərinin maşları artırılıb.

Prezident Murad Köhnəqalaya ev bağışladı

Yazıçı-şair Murad Köhnəqalaya mənzil verilib. Bu barədə şair özü facebook hesabında yazıb. O bildirib ki, Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya ünvanladığı müraciət öz bəhrəsini verib: "Prezident İlham Əliyev mənim mənzillə təmin edilməyim barədə sərəncam imzalayıb. Bu şad xəbəri BŞİH-dən mənə zəng edərək bildirdilər. Möhtərəm prezidentimizin mənə bağışladığı ev altmış yaşına ən gözəl hədiyyədir.

Mətbuatımızın 144-cü ildönümündə məni sevindiriyinə görə cənab Prezident İlham Əliyevə dərin minnətdarlığımı bildirirəm!

Azərbaycanın xoşbəxtliyi uğrunda fəaliyyətində ona möhkəm cansağlığı, tükənməz enerji arzulayıram!"

Məhkəmədən gözlənilməz qərar: təkrar istintaq, müstəntiq barəsində xüsusi qərardad...

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində dələduzluqda təqsirləndirilən deputatlığa keçmiş namizəd Xəlilə Şirəlizadə, onun qardaşı Firdovsi Şirəliyev və Suliddin Məmmədovun cinayət işi üzrə hazırlıq iclası keçirilib.

"Report" xəbər verir ki, hakim Cavid Hüseynovun sədrliyi ilə baş tutan prosesdə X.Şirəlizadənin vəkili Emil Bədəlov cinayət işinin istintaq zamanı prosesual pozuntulara yol verildiyini deyərək işin ibtidai istintaqa qaytarılması barədə vəsatət verib.

Prokuror da vəsatəti dəstəkləyib və Nizami Rayon Polis İdarəsinin müstəntiqi Nicat Nayibovun əməlinə hüquqi qiymət verilməsi məsələsini qaldırıb.

Məhkəmə vəsatəti təmin edib və cinayət işinin istintaqını aparmış müstəntiqin əməlinə hüquqi qiymət verilməsi üçün barəsində xüsusi qərardad çıxarıb.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər işə düzəltmək və başqa vədlərlə vətəndaşları aldadaaraq pullarını ələ keçirməkdə təqsirləndirilirlər.

İstintaq orqanı tərəfindən onlara Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (külli miqdarda dələduzluq törətmək) maddəsi ilə ittiham elan edilib. Cinayət işi üzrə 7 nəfər zərərçəkmiş şəxs qismində tanınıb.

Təqsirləndirilən üç nəfərdən ikisi bundan öncə də məhkum edilib. F.Şirəliyev Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə 3 il 6 ay, Suliddin Məmmədov isə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 7 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib. Onlar hələ o cəzalarını çəkib qurtarmayıblar.

X.Şirəlizadə isə həbsdə deyil, istintaq dövrü üçün onun haqqında başqa yerə getməməyə dair iltizam qətimkan tədbiri seçilib.

X.Şirəlizadə 2010-cu ildə 70 sayılı Masallı Seçki Dairəsindən deputatlığa namizəd olub.

Dövlət Turizm Agentliyi: "Şəki Xan Sarayı turistləri qəbul etməyə hazırdır"

"Şəki Xan Sarayı turistləri qəbul etməyə, prinsipcə, hazırdır". Bunu "Report"a açıqlamasında Dövlət Turizm Agentliyi mətbuat xidmətinin rəhbəri Kənan Quluzadə deyib.

Onun sözlərinə görə, Şəki Xan Sarayında bərpa, budanma və təmizlik işləri yekunlaşıb: "Hazırda saraya girişin bərpa olunması istiqamətində digər dövlət qurumları ilə razılaşdırılma prosesi gedir. Çünki burada təhlükəsizliyə cavabdeh olan qurumlar var. Prinsipcə, saray turistləri qəbul etməyə hazırdır. Razılaşdırılma prosesi bitəndən sonra Şəki Xan Sarayı tam istifadəyə verəcək. Yeni Şəki Xan Sarayının açılışı dövlət strukturları arasında razılaşdırılma prosesindən sonra baş tutacaq. Çünki elə məsələlər var ki, bizim səlahiyyətimizdə deyil. Məsələn, Şəki Xan Sarayında baş vermiş hadisə ilə əlaqədar olaraq bəzi məsələ-

lər Fövqəladə Hallar Nazirliyinə, bəziləri Baş Prokurorluğa, digər məsələlər isə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə aiddir. Biz hazırda bu qurumların müsbət rəyini gözləyirik".

Qeyd edək ki, iyulun 14-də saat 12 radələrində Şəki Xan Sarayı ərazisində 1530-cu ilə aid ağacın təxminən 50 santimetr diametridə

olan budağının qəflətən qırılaraq həmin vaxt sarayın heyətində olan turistlərin üzərinə düşməsi nəticəsində 19 nəfər xəsarət alıb. Onlardan 2-si Azərbaycan əsilli Rusiya vətəndaşı, 5-i Suriya vətəndaşı, digərləri isə Azərbaycan vətəndaşlarıdır. Hadisə nəticəsində yaralanan Azərbaycan vətəndaşlarından biri xəstəxanada dünyasını dəyişib.

21 cinayətin üstü "isti izlər"lə açıldı

Respublikanın daxili işlər orqanları tərəfindən ötən gün ərzində törədilmiş 21 cinayətin üstü "isti izlər"lə açılıb.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, əvvəlki dövrlərdən bağlı qalmış 2 cinayətin açılması təmin olunub.

Axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 25 nəfər, o cümlədən mülki-hüquqi öhdəliklərin icrasından yayınmış 5 nəfər, borclu şəxs qismində axtarışda olan 9 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Respublikanın avtomobil yollarında 2 ağır yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib, nəticədə 2 nəfər ölüb, 3 nəfər xəsarət alıb.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində narkotiklərlə əlaqəli 10 fakt müəyyən edilib.

Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 30 nəfər saxlanılıb.

Elmar Məmmədov dövlət katibini qəbul etdi

Xarici işlər naziri Elmar Məmmədov Ekvatorial Qvineyanın mədəncilik və hidrokarbon məsələləri üzrə dövlət katibi Santiaqo Mba Eneme Nsuqanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

Modern.az xəbər verir ki, Azərbaycanda olmasından məmnunluğunu bildiren Santiaqo Mba Eneme Nsuqa 2019-cu ilin 27-29 noyabr tarixlərində Ekvatorial Qvineyada keçiriləcək qaz ixrac edən ölkələrin forumunda iştirakla bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə ünvanlanmış dəvət məktubunu ali ünvan sahibinə çatdırılması məqsədilə nazir Elmar Məmmədovla təqdim etdi.

Dəvətə görə təşəkkürünü bildiren nazir Elmar Məmmədov məktubu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə təqdim edəcəyini bildirdi. Daha sonra, nazir Elmar Məmmədov 2019-cu ilin oktyabr ayında Bakıda keçiriləcək Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçılarından XVIII Zirvə görüşündə Ekvatorial Qvineyadan yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin iştirakına ümidvar olduğunu diqqətə çatdırdı.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Türkiyə ordusu məşhur terrorçunu məhv etdi

Türkiyə ordusunun İraqın şimalında həyata keçirdiyi əməliyyat nəticəsində PKK-nın "Dövrən" kod adlı terrorçusu Murad Gündüz öldürülüb. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Nazirlik terrorçunun iyunun 27-də keçirilən hava əməliyyatı nəticəsində öldürüldüyünü bildirib.

Bakı-Tiflis reysinın hərəkət cədvəlinə dəyişiklik edildi

Azərbaycanın aşağı büdcəli aviaşirkəti "Buta Airways" Gürcüstanın hava məkanından istifadənin məhdudlaşdırılması ilə əlaqədar Bakı-Tiflis reysinın hərəkət cədvəlinə dəyişiklik edib.

Şirkətdən verilən məlumata görə, gələn ay bəzi uçuşlar aşağıda göstərilən qrafikə uyğun olaraq həyata keçiriləcək.

3-9 avqust (yerli vaxtla):
J2 9223 (Bakı-Tiflis) -
Uçuş: 11:10, Enmə: 12:20
J2 9224 (Tiflis-Bakı) -
Uçuş: 13:20, Enmə: 14:30
3-5 avqust (yerli vaxtla):
J2 9225 (Bakı-Tiflis) -
Uçuş: 23:10, Enmə: 00:20

Serj Sərkisyan yenə Qarabağa gedir

Ermonistanın keçmiş prezidenti, Respublikaçılar Partiyasının lideri Serj Sərkisyan iyulun 24-də xarici ölkələrdən birində keçirdiyi məzuniyyətdən qayıdacaq və işğal altında olan Qarabağa yollanacaq.

Virtualaz.org xəbər verir ki, bu məlumatı "Johovurd" qəzeti yayıb.

"Belə bir fikir var ki, Serj Sərkisyan da Qarabağda gözlənilən prezident və parlament seçkiləri ilə bağlı narahatlıq keçirir, buna görə də tez-tez ora gedir ki, əhval-ruhiyyənin necə olduğunu anlasın", - nəşr yazır.

Lakin Qarabağdakı separatçı rejimin hakim dairələrinin nümayəndəsi jurnalistlərlə söhbətində iddia edirdi ki, Serj Sərkisyan "seçkilər"lə maraqlanmır və bununla məşğul olmur.

"O, sadəcə olaraq, Qarabağda istirahət edir, köhnə dostları ilə görüşür, onlarla siyasi əhəmiyyəti olmayan söhbətlər edir və onun obrazını fetişləməyə dəyməz", - qəzet yazır.

Qubada keçmiş məhbus qətl törətdi

Quba rayonunda keçmiş məhbus qətl törədib.

"Report"un verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun Aşağı Atuc kəndində baş verib.

Kafedə mübahisə zəminində kənd sakini Cabir Əhmədovun Aşağı Xuc kənd sakini Babək Şükürovü üstündə gəzdirdiyi bıçaqla qətlə yetirib.

Qeyd edək ki, Cabir Əhmədov həbsxanadan ötən il çıxıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Leyla Yunusun milli azadlıq hərəkatının lideri, mərhum eks-prezident Əbülfəz Elçibəyi "KQB agenti" adlandırması Azərbaycan cəmiyyətində etirazla qarşılanıb. Ölkənin tanınmış siyasətçilərindən Leyla Yunusa sərt cavablar verilib. Leyla Yunusun Əbülfəz Elçibəy barədə dediklərinə AXCP-nin sədri Əli Kərimlinin dəhşətli cavab verməməsi ona qarşı tənqidlərə yol açmışdı. Əli Kərimli bir neçə gün keçmiş olsa da, Leyla Yunusa cavab verdi. Bundan sonra isə cavabın adekvat olmadığı iddiaları irəli sürülməyə başlandı.

Bəs AXCP sədri Əli Kərimlinin Leyla Yunusa cavabı Əbülfəz Elçibəyin ən yaxın adamları sayılan insanları qane edibmi?

Əbülfəz Elçibəyin kürəkəni Aqil Səmədbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Əli Kərimlinin Leyla Yunusa cavabı qaneedicə səviyyədədir.

Sabiq prezident Elçibəyin köməkçisi olmuş Oqtay Qasimov da məsələyə münasibət bildirdi: "Hesab edirəm ki, Əli Kərimli kifayət qədər korrekt və əhatəli şəkildə Leyla Yunusa cavab verdi. Ola bilsin ki, sosial şəbəkə istifadəçilərində Leyla Yunusa olan kəskin münasibət onlarda belə bir rəy yaradıb ki, Əli Kərimli daha sərt münasibət bildirməli idi. Təbii ki, Əli Kərimli bir siyasi partiyanın rəhbəridir və görünür, o, hansısa məqamları da nəzərə alıb sosial şəbəkə istifadəçilərinin düşündüyündən fərqli formada münasibət bil-

LEYLA YUNUS
İNSAN HAQLARI MÜDAFİÇİSİ

Elçibəyin köməkçisi Leyla Yunusu allahsız adlandırdı

Oqtay Qasimov: "Onun sifət cizgilərində bunlar aydın görünür..."

dirib. Əsas odur ki, Əli Kərimli tərəfindən cavab verildi".

O.Qasimov Leyla Yunusun Ə.Elçibəyə qarşı fikirlərinin qəzə və allahsızlıq olduğunu bildirdi: "Leyla Yunusun sərəmsəmləmələrini diqqətlə izlədim. O adam Azərbaycan xalqına guya tarix dərəcə keçir və Azərbaycan tarixini saxtalaşdıraraq Azər-

ümumiyyətlə, son dövrlər maraqlı doğuran bir tendensiya müşahidə olunur, Əbülfəz Elçibəyə cəmiyyətdə münasibət müsbətə doğru çox sürətlə dəyişməkdə davam etdiyi bir dövrdə Rusiya kəşfiyyatının-QRU-nun tör-töküntüləri Elçibəyə qarşı fəallaşır, Elçibəyə şər atırlar.

Leyla Yunus kim idi ki, prezidentin iqamətgahına

Leyla Yunus da daxil olduğu QRU-nun agentlər qrupu Azərbaycan ordusunu formalaşdırmağa mane olurdular və buna görə də proses ləng gedirdi. Leyla Yunusun Elçibəyi regionçuluqda ittiham etməsi isə qəzərin və allahsızlığın pik həddə olmasındır. Leyla Yunusun sifət cizgilərində bunlar aydın görünür. Bu adam Elçibəy kimi dürüst insanları ləkələməkdənsə, xalqa hesabat verməlidir ki, o, nə üçün vətən xainləri olan Ələkrəm Hümətov, Surət Hüseynov və digərlərini siyasi məhbus kimi beynəlxalq təşkilatlara sırımağa çalışırdı və əslində buna nail də olmuşdu.

QRU agentləri olan Leyla Yunusun milli azadlıq hərəkatının liderinə atdığı çamur yapışmaz".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

baycan ictimaiyyətinə təqdim etməyə çalışır. Hərəkətdə iştirak etmiş adamlar Leyla Yunusun kimliyi ilə bağlı kifayət qədər məlumatlıdır. Onun fəaliyyəti zamanında Xalq Cəbhəsində uzun müddət mübahisələrə, müəyyən gərginliklərə səbəb olub. Leyla Yunus, ümumiyyətlə, Yunus sülaləsi Elçibəyə qarşı 30 ildir çirkin iftira kampaniyası ilə məşğuldur. Əslində bu, tək onların beyninin məhsulu deyil.

birbaşa istədiyi formada girsin, xüsusilə hansısa rəsmi toplantının keçirildiyi zala girsin?! Leyla Yunusun Elçibəyə nifrətinin kökündə dayanan məsələ həm də, özünün də qeyd elədiyi kimi, Elçibəyin ona inanmamağıdır. Elçibəy ona inanmamaqda haqlı idi. Leyla Yunus bildirir ki, guya Elçibəy ordunun vahid komandanlığa tabe olması məsələsini həll edə bilmirdi, parlament seçkilərini keçirmək istəmədi və sair.

QAT BMT-nin Bakıdakı nümayəndəliyi qarşısında aksiyaya keçirdi

"BMT Təhlükəsizlik Şurası qəbul etdiyi qətnamələrin 26 ildir yerinə yetirilmədiyinə görə gücsüzlüyünü etiraf etməlidir"

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının (QAT) bir qrup üzvü iyulun 23-də Ağdamın işğalının 26-cı ildönümü ilə bağlı BMT-nin Bakıdakı nümayəndəliyinin ofisi qarşısında aksiyaya keçirib.

Bu barədə QAT-in mətbuat xidməti musavat.com-a məlumat verib. Bildirilir ki, aksiyada Qarabağ Azadlıq Təşkilatının Ali Məclisinin sədri Barat İmani, Ağdamın tanınmış din xadimi Hacı Fərman Məmmədov çıxış edərək BMT-ni fəaliyyətsizlikdə, qəbul etdiyi məlum 4 qətnaməni yerinə yetirməməkdə qınayıblar.

Sonda BMT-nin baş katibi Antonio Quterreşə edilən mü-

raciəti QAT Qadınlar Şurasının üzvü Sevinc Axundova oxuduqdan sonra müraciət BMT-nin Bakı nümayəndəliyinə təqdim edilib. Müraciətdə göstərilir: "Biz, aksiyada iştirak edən Qarabağ Azadlıq Təşkilatının üzvləri və təəssübkeşləri Azərbaycanın Ağdam şəhərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğalının 26-cı ildönümü ilə bağlı Sizin nəzərinizə çatdırırıq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri ilə bağlı, Azərbaycanın Kəlbəcər bölgəsinin Ermənistan tərəfindən işğalından sonra 30 aprel 1993-cü il

tarixli 822 sayılı, Ağdam bölgəsinin işğalından sonra 29 iyul 1993-cü il tarixli 853 sayılı, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı bölgələrinin işğalından sonra 14 oktyabr 1993-cü il tarixli 874 sayılı, Zəngilan bölgəsinin işğalından sonra 12 noyabr 1993-cü il tarixli 884 sayılı qətnamələri qəbul edib. Təəssüflə bildiririk ki, dünya birliyi, beynəlxalq hüquq hələ də işğalçı Ermənistanın hərəkatlərinə hüquqi qiymət verməyib, verdiyi qərarlar isə hələ ki kağız üzərində qalmaqdadır. Yuxarıda qeyd etdiyimiz 4 qətnamənin hər birində işğalçı Ermənistanın silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olun-

muş bütün ərazilərindən dərhal və qeyri-şərtsiz çıxarılması tələb edilir. İşğalçı Ermənistan öz silahlı qüvvələrini Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxartmaq əvəzinə, əksinə, 26 ildən çoxdur işğalçılıq siyasəti yürüdü. Ermənistan BMT Baş Assambleyasının 2008-ci il martın 14-də keçirilən 62-ci sessiyasında "Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində vəziyyət" adlı qətnaməyə də əhəmiyyət vermir.

Ermənistan Beynəlxalq hüquq normalarına, xüsusilə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının qətnamə və qərarlarına əhəmiyyət verməyərək 26 ildən çoxdur Azərbaycanın 20 faiz ərazisini işğal altında saxlayır. Ermənistan Beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozaraq Azərbaycanın Şuşa, Xankəndi, Xocavənd Ağdərə, Əsgəran, Kəlbəcər, Laçın, Füzuli, Cəbrayıl, Ağdam, Qubadlı, Zəngilan kimi tarixi və qədim şəhərlərində qanunsuz məskunlaşdırma həyata keçirir, mənəvi dəyərləri, abidələri məhv edir, maddi sərvətləri talan edir, demoqrafik situasiyanı dəyişir, bəşəriyyətə, insanlığa sığmayan cinayətləri törətməkdə davam edir. Ermənistan silahlı qüvvələrinin təcavüzü nəticəsində 20 mindən artıq azərbaycanlı öldürülmüş, 30 mindən artıq şəxs şikəst edilmiş, Xocalı, Qaradağlı, Meşəli, Ağdaban, Quqark, Bağanın Ayrılmı və digər yerlərdə soyqırım həyata keçirilmiş, bir milyondan artıq azərbaycanlının insan haqları kobud şəkildə pozulmuş, qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşamağa məcbur edilmişdir. Bütün bunları nəzərə alaraq Sizə müraciət edirik:

1. BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri ilə bağlı qəbul etdikləri qətnamə və qərarların bu günə qədər yerinə yetirilməməsinin səbəbləri ilə bağlı

BMT-nin bərabər hüquqlu üzvü olan Azərbaycan dövlətinin vətəndaşlarına, o cümlədən 23 iyul 1993-cü ildə işğal olunmuş Ağdam rayonunun sakinlərinə hesabat verməlidir.

2. BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycana qarşı Ermənistan tərəfindən törədilən işğalçı hərəkatı xüsusi olaraq yenidən müzakirə olunmalı, işğalçı Ermənistanla qarşı daha sərt və konkret addımlar atılmalı, Ermənistan rəsmi qaydada işğalçı tərəf kimi tanınmalıdır.

3. Biz hesab edirik ki, BMT Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə münasibətdə də Gürcüstan, Ukrayna, İspaniyanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı tutduğu prinsiplə müvafiq nüməyş etdirməli, ikili standartlar siyasətinə son qoymalıdır.

4. BMT Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə dair qəbul etdiyi qətnamələrin 26 ildən çox bir vaxtda yerinə yetirilməsinə nail olmadığı üçün gücsüzlüyünü etiraf etməlidir.

5. BMT Təhlükəsizlik Şurası BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycanın erməni təcavüzünü dəf etmək, işğalın nəticələrini aradan qaldırmaq üçün istənilən vasitələrdən istifadə etmək hüququnu rəsmi qaydada tanımalıdır".

□ Musavat.com

Tacikistan və Qırğızistan arasında situasiya son həddə qədər gərginləşib. Artıq açıq hərbi qarşıdurma yaranması xəbəri də var. Son məlumatlara görə, qarşıdurmalar zamanı qırğızlardan 15 nəfər yaralanıb, Tacikistan isə öz növbəsində bir vətəndaşın həlak olduğunu bəyan edib. Rəsmi Düşənbə Qırğızistanın Batkent vilayətinin Leylək rayonuna gedən İsfana-Batken yolunu bağlayıb. Hazırda buradan əhali evakuasiya olunur. Batkent rayonunun Ak-Say sərhəd kəndindən 315 nəfər təhlükəsiz əraziyə köçürülüb. Məktəblərdə müvəqqəti yaşayış düşərgələri təşkil edilib. Burada 260 nəfərin qalması üçün şərait yaradılıb. Qalan 55 insan isə həmin rayonda yaşayan ailələrin himayəsinə verilib. Evakuasiya edilənlərin əksəriyyəti qadınlar və uşaqlardır. Qırğızistan və Tacikistan vətəndaşları arasında münafişənin əsas səbəbi Tacikistanın Vorux kənd sakinlərinin kəndin çıxışına bayraq dirəyi asması olub. Ak-Say kənd sakinləri buna kəskin şəkildə etiraz ediblər. Qonşu yaşayış məntəqələrinin nümayəndələri arasında söz atışması həqiqi atışmaya çevrilib və tərəflərdən biri silah işlədib. Hər iki kəndin əhalisi tüfənglərlə bir-birlərinə atəş açıblar. Hər iki tərəf ərazinin ona məxsus olması iddiası ilə çıxış edir.

Bu münaqişədən əvvəl Azərbaycanla Gürcüstan arasında məzmunca fərqlənməyən, eyni zəminli münaqişənin başlanmasına hesablanan provokasion addımlar atılmışdı. Azərbaycan sərhədləri daxilində olan Keşikçidağda sərhədcimizin əlindən silah alınmışdı. Sərhədcilərimiz baş verən qanunsuz addımlara olduqca dözümlü yanaşmışdı. Bu cür tövr nümayişi strateji baxımdan doğru hesab olundu, çünki tərribatçılar məqsədlərinə nail ola bilmədilər.

Qırğızistan və Tacikistan arasındakı olaydan fərqli olaraq, təmkinli davranışlar sayəsində Azərbaycan-Gürcüstan sərhədində planlaşdırılan provokasiya baş tutmadı, qan tökülmedi.

Müstəqil analitik Hüseynbala Səlimov deyir ki, Keşikçidağda baş verən insidentin qarşıdurma səviyyəsinə qalxmaması üçün təmkinli davranmaq vacib idi: "Hadisələri gərginləşdirmək, ixtilaf səviyyəsinə qaldırmağa ehtiyac yox idi. Əsas odur ki, Ke-

şikçidağ məntəqəsi bizim nəzarətimizdədir. Bizim orada sərhədcilərimiz var. Maksimum dərəcədə çalışmaq lazımdır ki, bu iki ölkə arasında gərginlik olmasın. Gürcüstan Azərbaycan üçün çox vacib bir ölkədir. Eyni zamanda Azərbaycan da Gürcüstan üçün həyati əhəmiyyətli ölkədir. Azərbaycanın neft kəmərləri, əsas tranzit xətləri Gürcüstandan keçir. Bu illər ərzində Azərbaycan olmasaydı, təsəvvür etmək belə mümkün deyil ki, Gürcüstan bu gün hansı səviyyədə olardı. Qarşılıqlı faydalı, qarşılıqlı ehtiyac var. Bunu Gürcüstanda da yaxşı dərk edirlər. Azərbaycanın nəinki Gürcüstanla, ümumiyyətlə qonşuların heç biri ilə konfliktdə getmək kimi niyyəti yoxdur. Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqaməti rahat, dinc, əlverişli, qarşılıqlı faydalı münasibətlər qurulmasıdır. Zaman-zaman istər İrana, Rusiyaya, ələlxüsus Gürcüstanla münasibətdə Azərbaycanın xarici siyasət adamları, diplomatları, siyasətçiləri, dövlət başçısı bunu

Tacikistan-Qırğızistan sərhədindəki qanlı olay və Azərbaycanın Keşikçidağ təmkinini

Analitik: "Baş verən tərribatın qarşıdurma səviyyəsinə qalxmaması üçün təmkinli davranmaq vacib idi"

sübut edib".

Müstəqil analitik deyir ki, Gürcüstanda da müəyyən elementlər var ki, müəyyən məsələlərdən diqqəti yayındırmaq üçün Azərbaycan və Gürcüstan arasında ixtilaf yaranmasına çalışırlar: "Gürcüstanda belə qüvvələr var. Ona görə də maksimum dərəcədə çalışmaq lazımdır ki, belə insidentlər qarşıdurma səviyyəsinə qalxmasın".

Hüseynbala Səlimovun sözlərinə görə, Gürcüstanda müxtəlif ünvanlara bağlı qüvvələr var: "Məsələn, vaxtilə rus politoloqları deyirdilər ki,

Azərbaycana toxunmaq lazım deyil, Gürcüstanı götürmək lazımdır. Bu baş versə, ertəsi gün Azərbaycandan olan siyasətçilər Kremlin qabağında növbəyə düzüləcəklər. Yəni bu qəbildən olan siyasi qüvvələr var. Gürcüstanın özündə elə qüvvələr var ki, ölkə daxilində siyasi gərginliyin bərqərar olmasına çalışırlar. İstisna deyil, müəyyən qüvvələr də var ki, cəmiyyətin diqqətini həmin gərginlikdən yayındıraraq Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinə yönəltməyə çalışırlar. Azərbaycan prezidentinin sərhəd məsələləri üzrə

ölkədə olan sanballı, bu sahə üzrə ixtisaslaşmış Xələf Xələfov əvvəlki postuna qaytarılması da təsadüfi deyildi. İstər Azərbaycanda, istər Gürcüstanda son anda sağlam məntiq, sağlam düşüncə qalib gəldi. Keşikçidağ insidentinin Tacikistanla Qırğızistan arasında baş verən qarşıdurma həddinə qədər uzanmaması sağlam məntiq və sağlam düşüncənin məhsulu oldu".

Hüseynbala Səlimov Keşikçidağ məsələsində sərt davranışların çox ağır nəticələrə səbəb ola biləcəyini də diqqətə çatdırdı: "Azərbaycan tərəfinin mövqeyi sağlam idi. Azərbaycan nə etməli idi? Gürcüstanla müharibə elan etməli idi? Bu, provokasiya idi, Azərbaycan tərəfi təmkinli davranmaqla bunun qarşısını almış oldu. Azərbaycanla Gürcüstan arasında sərhəd zonasının çox az bir hissəsi - 20-30 faizi demarkasiya olunmayıb. Əminəm ki, bu məsələ də həllini tapacaq. Bu qarşıdurmadan hər iki tərəf çox böyük itkilərdən başqa heç nə əldə edə bilməyəcəkdi. Xüsusən

Gürcüstan daha çox itirən tərəf olacaqdı. Azərbaycan olmasaydı, Gürcüstan bu gün hansı vəziyyətdə ola bilərdi? Azərbaycanın Gürcüstan üçün etdiklərini nə Avropa Birliyi, nə də ABŞ, Qərb etməyib. Mixail Saakaşvili Gürcüstan prezidenti kimi ilk səfərini ABŞ-a etdi, ardından Bakıya gəldi. Səfərdən sonra Mixail Saakaşvili bəyanatla çıxış etdi, dedi ki, dəstəyi okeanın o tərəfində, ABŞ-da axtarıb, amma gəlib Bakıda tapdım. Mixail Saakaşvilinin bu sözləri onu göstərir ki, Azərbaycan Gürcüstan üçün hansı roldadır. Eyni zamanda Gürcüstan Azərbaycan üçün çox önəmli ölkədir, Qərbe çıxış deməkdir. İllərin, əsrlərin qonşusudur. Azərbaycan bütün bunları nəzərə alır. Bu iki ölkəni qarşı-qarşıya qoymaq, toqquşdurmaq, əgər kimlərinə belə bir cəhdi varsa, əminəm ki, alınmayacaq. Çünki buna hər iki dövətdə olan sağlam düşüncəli siyasətçilər imkan verməyəcəklər".

□ **Elsən MƏMMƏDLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Osmanlı kökənlı Boris Conson İngiltərənin baş naziri oldu

Boris Conson partiya üzvləri arasında poçt vasitəsilə keçirilmiş səsvermədə qalib gəlib

Böyük Britaniyada hakim Konservatorlar Partiyasının yeni liderinin seçkilərində Boris Conson qələbə qazanıb. Boris Conson partiya üzvləri arasında poçt vasitəsilə keçirilmiş səsvermədə qalib gəlib. O, 92 min 153 səs toplayıb. Boris Consonun rəqibi, xarici işlər naziri Ceremi Hantı 46 min 656 partiyaçı dəstəkləyib. İyulun 24-də Boris Consonun baş nazir kürsüsünə oturaçağı bildirilir. Qeyd edək ki, o, bu vəzifədə Tereza Meyi əvəz edib.

Boris Conson İngiltərənin Avropa İttifaqından çıxmasının qatı tərəfdarıdır və "Brexit" layihəsinin əsas müəllifidir. Boris Consonun babası bir zamanlar Osmanlı imperiyasının öndə gedən isimlərindən biri olub.

Ölkənin baş naziri Tereza Mey Mühafizəkarlar Partiyasının lideri postundan bu il

iyunun 7-də istefa verib. Partiyanın sədri vəzifəsindən getmək avtomatik olaraq baş nazir kürsüsündən ayrılmaq deməkdir.

İstefa Böyük Britaniyanın Avropa İttifaqından ayrılması şərtləri ilə bağlı fikir ayrılıqlarından doğub. Hökumətin bir çox üzvü Tereza Meyin Avropa İttifaqı ilə razılaşdığı şərtləri qəbul etməyib.

Böyük Britaniya Avropa İttifaqından bu il ayrılmalıdır.

1957-ci ildə yaradılmış Avropa İttifaqının Böyük Britaniyadan başqa 27 üzvü var: Almaniya, Avstriya, Belçika, Bolqarıstan, Çexiya, Danimarka, Estoniya, Finlandiya, Fransa, Xorvatiya, İrlandiya, İspaniya, İsveç, İtaliya, Kipr, Latviya, Litva, Lüksemburq, Macarıstan, Malta, Niderland, Polşa,

Portuqaliya, Rumıniya, Slovakiya, Sloveniya, Yunanıstan.

2016-cı il iyunun 23-də Böyük Britaniyada ölkənin

Avropa İttifaqında qalib-qalınmasını müəyyənləşdirən referendum keçirilib. Referendumda qatılanların çoxu Britaniyanın Avropa İttifaqın-

dan çıxmasına səs verib. Avropa İttifaqında qalmaq tərəfdarı olan baş nazir Devid Kameron istefaya gedib. İyulun 13-də Tereza Mey baş

nazir postuna təyin edilib. 2017-ci il iyunun 8-də keçirilmiş növbədənəkar parlament seçkisindən sonra Tereza Meyin Mühafizəkarlar Partiyası yenidən hökumət qurub.

Tereza Mey 2010-cu ildən Devid Kameron hökumətində qadın və bərabərlik məsələləri naziri postunu tutub, sonradan daxili işlər naziri olub. 1997-ci ildən İcmalar Palatasının deputatıdır.

Mühafizəkarlar Partiyasına 1997-ci ildə qoşulub, 2016-cı il iyulun 11-dən qurumun lideri olub.

Boris Conson 1964-cü ildə ABŞ-ın Nyu-York şəhərində anadan olub. Osmanlı imperiyasında daxili işlər naziri vəzifəsini tutmuş Əli Kamal onun ata tərəfdən ulu babasıdır.

Boris Conson Böyük Britaniyanın Oksford Universitetinin məzunudur. Uzun illər jurnalist fəaliyyəti ilə məşğul olub. Böyük Britaniya parlamentinin İcmalar Palatasına ilk dəfə 2001-ci ildə seçilib. 2008-2016-cı illərdə Londonun meri, 2016-2018-ci illərdə Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri olub.

Cahangir Hacıyevin vurduğu ziyan neçə milyarddır?

"Aqrarkredit" sabiq bankirin vəkillərinin iddialarına cavab verdi

"Beynəlxalq Bank işi" ilə bağlı uzun müddətdir davam edən məhkəmə prosesində bankın sabiq sədri Cahangir Hacıyevin vəkilləri növbəti vəsatətlə çıxış ediblər. Vəsətətə görə, guya ABB-yə dəymiş ziyan hesablanarkən, borclulardan borc əvəzinə götürülmüş əmlaklar nəzərə alınmayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bankın problemlə aktivləri üzrə tələb hüququ verilən "Aqrarkredit" QSC-dən azpolitika.info-ya göndərilən məlumatda bildirilir ki, borc əvəzinə alınan bütün əmlakların dəyəri nəzərə alınıb və "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC və onun törəmə müəssisəsi olan "Bank MBA Moskva" MMC-yə 69 müəssisənin veksellər və kredit borcları, eləcə də ölkə ərazisində olan 17 yerli müəssisə və şirkətə verilmiş kreditlər üzrə banka dəymiş ziyan ümumilikdə 4.1 milyard manat təşkil edib.

Məlumatda deyilir: "Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin İdarə Heyətinin sabiq sədri Hacıyev Cahangir Fevzi oğlu və qeyrilərinin Azərbaycan Respublikası CM-in 179.3.1, 179.3.2, 213.2.1, 193.1.1, 213.2.2 və 308.2-ci maddələri ilə təqsirləndirilməsinə dair cinayət işi

üzrə davam edən məhkəmə işində "Aqrarkredit" QSC Bank olmayan Kredit Təşkilatı mülki iddiaçı qismində təmsil olunur.

Belə ki, "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməyə hazırlanması ilə bağlı sağlamlaşdırılma tədbirləri haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 iyul 2015-ci il tarixli 570 Nə-li fərmanının icrası ilə əlaqədar "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin problemlə aktivləri (borcları) ilə bağlı kreditlər üzrə əsas borclar, fəzilər və veksellər üzrə tələb hüququ "Aqrarkredit" QSC-yə ötürülmüşdür.

"Aqrarkredit" QSC tərəfindən ibtidai istintaqda təqsirləndirilən Cahangir Hacıyev,

"General Konstruktion" MMC-nin sabiq direktoru Dünyamin Xəlilova və daha 18 nəfərə qarşı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin mənimsəmə və digər maddələri ilə verilmiş ittihamla bağlı olaraq mülki iddia qaldırılmışdır.

"Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC və onun törəmə müəssisəsi olan "Bank MBA Moskva" MMC-yə 69 müəssisənin veksellər və kredit borcları, eləcə də Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan 17 yerli müəssisə və şirkətə verilmiş kreditlər üzrə banka dəymiş ziyan ümumilikdə 4.1 milyard manat təşkil etmişdir. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə 15 iyul 2019-cu il tarixdə keçirilən məhkəmə iclasında Cahangir

Hacıyevin vəkilləri tərəfindən bu məbləğə etiraz edilərək "Aqrarkredit" QSC-nin dəymiş ziyanla bağlı verdiyi mülki iddia məbləğində müəssisələrdən müsadirə olunmuş əmlakların dəyərinin nəzərə alınmadığı bildirilmişdir.

Bununla bağlı bildiririk ki, yuxarıda qeyd edilən 86 borclu müəssisənin "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-dən və onun törəmə müəssisəsi olan "Bank MBA Moskva" MMC-dən aldıkları borc məbləğləri üzrə banka dəymiş ziyan hesablanarkən həmin borclulardan borc əvəzinə götürülmüş əmlaklar qiymətləndirilmiş, bazar dəyəri mülki iddia məbləğindən azaldılmışdır.

Odur ki, məhkəmə prosesində Cahangir Hacıyevin vəkilləri tərəfindən "Aqrarkredit" QSC-nin dəymiş ziyanla bağlı verdiyi mülki iddia məbləğindən borclu müəssisələrdən borc əvəzində götürülmüş əmlakların dəyərinin azaldılması barədə vəsatəti əsassız olmaqla həqiqətə uyğun deyildir.

"Aqrarkredit" QSC tərəfindən istər ölkə ərazisində, istərsə də ölkə xaricində, toksik aktivlər üzrə borcların qaytarılması istiqamətində həm hüquqi, həm də iqtisadi tədbirlərin görülməsi davam etdirilir".

Abid Şərifovun maşınının üstünə çıxan jurnalist işdən qovuldu

Baş nazirin sabiq müavini: "Lap istəyirsən, Allahın bacısı oğlu ol..."

Jurnalist Nurlan Libre Kanal-13 internet televiziyasındakı işindən çıxarılıb.

Modern.az xəbər verir ki, bu haqda telekanalın rəhbəri Anar Orucov sosial şəbəkədə yazıb.

O, baş nazirin keçmiş müavini Abid Şərifovun avtomobilinin üstünə çıxan əməkdaşının işdən uzaqlaşdırıldığını deyib: "Abid Şərifovun etdiyi hərəkət verdiyi adekvat cavabdan sonra Nurlanla bunu kollektivdə ciddi müzakirə etdik, qınadıq və mən ona rəsmi xəbərdarlıq etdim.

Ona görə yox ki, Nurlan onun üzərinə maşın sürdüren bir keçmiş məmura öz hərəkəti ilə cavab verib, ona görə ki, onun etdiyi hərəkət ona qarşı edilənə adekvat olsa da, Kanal13-ün media etikasına, kollektivimizin davranış və əxlaqına adekvat deyil! Xəbərdarlığımızı qəbul etməməsi və etirazlarını davam etdirməsi durumunda isə həmkarımızla yollarımızı ayırmaq qərarı verdik".

Jurnalist Nurlan Libre bu hadisəyə belə reaksiya verib: "Abid Şərifova görə işimdən qovuldum".

Məsələ ilə bağlı unikal.org-a açıqlama verən Abid Şərifov jurnalistin bu addımının onu şoka saldığını bildirib: "Mən həyatımda birinci dəfə belə bir adam gördüm ki, biri qapını açır, o biri "kapot"un üzərinə çıxır. Mən həyatımda belə bir şey görməmişdim, sözüm yoxdur.

Mən onları tanıyıram, tanımaq da istəmirəm. Hər şey görmüşdüm, amma belə şey görməmişdim. Sonrasını Allah saxlasın. Jurnalist yox, lap istəyirsən, Allahın bacısı oğlu ol, adamın bir tərbiyəsi olmalıdır. Mən maşında oturmuşam, o, maşının üzərinə atlanır. Deyirsən, maşının üstündən düş, düşmürdü".

Hüseyn Abdullayev prokurorun çıxışını gözləyir

Dövlət ittihamçısı sabiq deputata və anasına cəza istəyəcək

Sabiq deputat Hüseyn Abdullayev növbəti dəfə hakim qarşısına çıxarılıb.

Bakı Hərbi Məhkəməsinə sabiq deputat Hüseyn Abdullayev, onun anası Zeynəb Abdullayeva, Həbib İbrahimov, Xəlil Əliyev, Namiq Babayev, İntiqam Süleymanov, Pərviz Kazımov, Zaur Quliyev və Nazim Əliyevin cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib. Məhkəməyə hakim Həbib Həsənov sədrlik edib.

Musavat.com xəbər verir ki, iyulun 23-də keçirilməli olan məhkəmə iclası baş tutmayıb. Buna səbəb təqsirləndirilən H.Abdullayevin məhkəməyə gətirilməməsi olub.

Sonuncu - iyulun 9-da baş tutan iclasda məhkəmə istintaqının başa çatdığı elan olunub. Növbəti məhkəmə iclasında prokuror Hüseyn Abdullayeva və digər təqsirləndirilən şəxslərə cəza istəyəcək.

Xatırladaq ki, hazırlıq iclasında Dövlət Sərhəd Xidmətinin sabiq əməkdaşları, iş üzrə təqsirləndirilən Həbib İbrahimov, Zaur Quliyev və Pərviz Kazımovun vəkilləri çıxış edib. Vəkillər vəsatət qaldırıraq, on-

ların barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəz edilməsini istəyib. Həmin şəxslər H.Abdullayevin anasına sərəhədi keçərək kömək etməkdə ittiham ediliblər. Vəsətətlər təmin olunub və hər üç şəxs ev dustaqlığına buraxılıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Vergilər, Daxili İşlər nazirlikləri və Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətlərinin birgə yaydığı məlumata əsasən, Vergilər Nazirliyi tərəfindən aparılmış səyyar vergi yoxlaması nəticəsində "Araz İNC" MMC-də 1 milyon 436

min manat məbləğində vəsatətin dövlət büdcəsinə ödəməsi faktı üzrə 7 iyun 2013-cü il tarixdə Cinayət Məcəlləsinin 213.2.2-ci (vergi ödəməkdən yayınma) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Onun barəsində məhkəmə qərarı əsasında həbs-qətimkan tədbiri seçilməklə "İnterpol" xətti ilə beynəlxalq axtarış elan olunub.

3 oktyabr 2016-cı il tarixdə H.Abdullayevə ümumilikdə 1 milyon 810 min manat məbləğində vergiləri dövlət büdcəsinə ödəməkdən yayınması və xüsusi razılıq (li-

senziya) tələb olunduğu halda belə razılıq almadan tikinti-quraşdırma işlərini həyata keçirərək 966 min manat məbləğində gəlir əldə etməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən Cinayət Məcəlləsinin 192.2.2 (qanunsuz sahibkarlıq) və 213.2.2-ci maddələri ilə yenidən ittiham elan edilməsi barədə qərar çıxarılıb.

Təqsirləndirilən şəxs H.Abdullayev Türkiyə Respublikası ərazisində tutularaq 22 aprel 2018-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının hüquq-mühafizə orqanlarına təhvil verilib.

Bundan başqa, ayrı-ayrı şəxslərin Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə daxil olmuş müraciətləri əsasında 14 fevral 2018-ci il tarixdə başlanmış cinayət işi üzrə H.Abdullayevin 2006-cı ildən 2018-ci ilədək olan müddət ərzində faktiki nəzarət etdiyi "Araz-İnşaat" ASC-də onun tapşırığına əsasən müəssisənin idarə olunmasını həyata keçirən Babayev Namiq İsmixan oğlu və qeyriləri ilə qabaqcadan

üzvlərinin ünvanına nalayiq ifadələr işlədib tələblərinə əməl etməyəcəyi halda onları məhv edəcəyi ilə hədələyərək icarə müqaviləsi şərtlərinə görə hər ay ödəməli olduğu 3 min manat icarə haqqı əvəzinə onun nümayəndələrinə 6 min manat pul ödəməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən o, Cinayət Məcəlləsinin 178.2.1 (dələduzluq), 178.2.2, 178.2.4, 182.2.1 (hədə-qorxu ilə tələb etmə), 182.2.2 və 182.2.4-cü maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə həmin maddələrdə nəzərdə tutulmuş ittiham elan edilib.

Hüseyn Abdullayev ittihamla özünü təqsirli bilmir.

□ **İlkin MURADOV,** Musavat.com

"Gəzməyə qürbət
ölkə" deyən çinlilər...

Samir SARI

3 il öncə həmkarım Cavid İsmayıl Astanada, indiki Nur-Sultan şəhərində hotelin foyesində oturub bizi toplantı məkanına aparacaq avtobusu gözləyirdik. Birdən hotelin fırlanan qapısı açıldı, içəriyə 18-20 çinli turist doluşdu. Məhz "doluşdu".

Şovinistlik kimi çıxmasın, onlar öz dillərində qart-qurt edə-edə, diyircəkli çamadanlarını gah ora, gah bura sürüdürlər, qeydiyyat sürəsinə yaxınlaşdılar, sonra divan-kresloların yanında bənd aldılar. Onların hamısı qadın idi. Yaşları 20-40 arasında olardı. Boy-buxunca bizim otüstü hokkey millimizin üzvlərinə - Su Məmmədovaya, Vi Quliyevaya, Hu Sadıqovaya oxşayırdılar.

Əvvəlcə mən də elə bildim, onlar həndbolçu, ya hokkeyçidilər (qızlarda voleybolçuluq, basketbolçuluq boy yox idi). Sonradan məlum oldu ki, onlar, ümumiyyətlə, idmançı deyillər, eləcə turistdirlər.

Ertəsi gün bir də fikir verdik ki, hotelə yenə 18-20 nəfərlik (molekul kimi ora-bura çox hərəkət edirdilər, dəqiq saylarını bilmək olmurdu) çinli turist qrupu gəldi. Bu dəfə aralarında kişi xeylağı da vardı - 1-2 nəfər.

Həmin günlərdə küçədə, ticarət mərkəzlərində, iaşə obyektlərində böyük qruplarla gəzən çinli turistlər gördük (Çin hökuməti bilə-bilə böyük qruplarla göndərir və üstlərində xüsusi xidmət orqanlarının bir və ya bir neçə əməkdaşı gedir).

Hər dəfə onları görəndə belə bir sual yaranırdı: "İnsan nə qədər gəzər? Bir ölkədən nə qədər turist çıxar?"

Ancaq Çinin əhalisinin sayını (axırıncı dəfə 1,5 milyarda hesabı itiriblər, təzədən saymağa da ərinirlər) nəzərə alanda görürsən ki, yox, normaldır, çoxdan çox turist çıxar, azdan az.

Heç demə, çinlilər turistikdə dünya üzrə ikinci yerdəymişlər. Bəs 1-ci yerdə kimdir? ABŞ-lılar.

Bəziləri "amerikalılar" deyir, amma Çili də Amerikada yerləşir, Kanada da. Toplamda Amerika materik və qitələrinə 35-40 ölkə var, prinsipcə, hamısı amerikalıdır. Amma turistlərinin sayına görə dünya birincisi olan məhz ABŞ-dır.

Buralarda çox görünmədiklərinə baxmayın, ABŞ-lılar əsasən Kanada, Meksika və İtaliyaya səyahət edirlər. Bir də dünyanın yerdə qalan 200 ölkəsinə. Elə bir ölkə tapmaq olmaz ki, orada ABŞ-ın diplomat, biznesmen, hərbiçi, kəşfiyyatçı olmasın. Düzdür, onlar turist deyillər, amma yanlarına gedib-gələnlər, əl-əlbət, turist sayıla bilər.

Turistləri çox olan başqa ölkələr isə aşağıdakılardır: Almaniya, Böyük Britaniya, Fransa, Cənubi Koreya, Yaponiya, Kanada, Rusiya, Tayvan.

Siyahıya diqqət edirsinizmi? Sanasan, G-8 ölkələrinin siyahısını oxuyursan. Təkcə Tayvan və Rusiya istisnadır. Qalan hamısı onlardır - yeni iqtisadiyyatı güclü olanlar.

Bax, o vaxt deyiləndə ki, "iqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir", ağız büzənlər vardı. Amma təcrübə göstərir ki, güclü iqtisadiyyata malik olanda xalqın da cibşadında, bank hesabında bir şeylər olur, o da canı istəyən kimi çamadanını qablayıb gedir səyahətə.

Kasıb ölkələrin vətəndaşları isə lap cənnətdə yaşasalar da, iki addım o tərəfə atıb, hürilər dolaşan məkanlarda istirahət edə bilmirlər. Məsələn, 40 yaşına qədər Bodrumda yaşayan, amma bir dəfə "Allah, sənə şükür eləyib" dənizə girməyən adamlar var, səhər açıldandan axşama qədər çalışır, özləri demişkən, əkmək parası qazanırlar.

Yeni bu səyahətdir, tətildir-filandır, bunlar varlı ölkələrin əhalisinin kütləvi şəkildə özlərinə rəva görə biləcəyi işdir. Deyilə bilər, bəs ruslar necə olsun, onların ölkəsi kasıbdır axı, hər halda ABŞ-ın, Kanadanın, Yaponiyanın tayı deyil, amma il on iki ay gəzirlər.

O məsələ başqa cürdür. Ruslar fanatik səyahətçidirlər. Ciblərində 200 dollar oldumu, üstünü də düzəldib, ucuz tur tapıb gedəcəklər. Onların bizim ölkədəki həmyaşıdları evində 20 min, hətta 200 mini olsa da, qımzanıb bir yerə gəlməz, üstünü düzəldib oğluna lüks maşın, qızına bahalı cehiz alır, torpaq sahəsi götürüb üçmərtəbə evin bünövrəsini tökər, bir xaral pul verib kürəkənini yaxşı işə düzəldər və sair və ilaxır vacib şeylər edir. Gəzmək nədir, səyahət nədir, 3-5 gün asudə yaşamaq nədir? Bizimkilərə haramdır.

• yulun 23-də Ağdam rayonunun işğalından 26 il ötdü. 1993-cü il iyulun 23-də Ermənistan ordusu Qarabağın mərkəzində yerləşən Ağdamın böyük hissəsini işğal edib. Ərazisi 1094 kv.km olan Ağdamın 846,8 kv.km-i, yəni 77,4%-i, bir şəhər və 80 kəndi ermənilərin əlinə keçdi. Rayondakı 38 kolxoz-sovhozun 26-sı, 129 səhiyyə obyektinin 105-i, 108 məktəbin 74-ü, 271 mədəniyyət evinin 199-u, 24 tikinti təşkilatı, 67 idarə-müəssisə, 17 məscidin 14-ü işğal altında qaldı. Bu işğal rayona 13 milyard 135 milyon ABŞ dolları məbləğində ziyan vurub.

Ağdam necə işğal olundu?

Xocalı canisi Köçəryan Ağdamın işğalı ilə bağlı qeydlərində 4 iyun hadisələrinə toxunub; hərbi ekspert Emin Həsənlı Ağdamın işğalını o dövrdə yaşanan xəyanətlərlə də əlaqələndirir...

Ağdam şəhəri, onun qədim keçmişin şahidi olan çox sayda tarixi abidələri, mədəniyyət, memarlıq nümunələri, keçmiş SSRİ-də 1-ci, dünyada 2-ci olan Çörək muzeyi düşmən tərəfindən vəhşicəsinə dağıdılıb. Ağdam düşmənlə döyüşlərdə 6 min şəhid verib, onlardan 16-sı Milli Qəhrəmandır. İşğal nəticəsində rayonun 160 min nəfər əhalisindən 143 min nəfəri öz ölkəsində məcburi köçkünə çevrilib.

Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Köçəryan "Həyat və azadlıq" adlı kitabında Ağdamla bağlı da məlumatlar yazıb. Rus dilində yazılan kitabda Xocalı canisi Köçəryan Azərbaycan torpaqlarını necə ələ keçirdikləri barədə qeydlər edib. Kitabın Kəlbəcərin və Ağdamın nə məqsədlə işğal edildiyi barədə fraqmentini tənqidən publisist Vahid Qazi özünün facebook səhifəsində şərh etmişdi.

Köçəryan yazır ki, Ağdam hücum edəcəkləri haqda Ermənistan hökumətinin xəbəri yox idi: "Əməliyyat iyulun ortaları başladı. Ağdamın mərkəzinə girib orada yerləşən Azərbaycanın hərbi qərargahı ilə kəllə-kəlləyə gəlmək fikrimiz yox idi. Ona görə şəhəri boşaltmaq üçün manevr etdik. Əvvəl şəhəri cənubdan və şimaldan əhatə edib xəbər göndərdik ki, bu günlərdə hücum hazırlanır. Əhali panikaya düşüb şəhəri tərk etməyə başlamışdı. Şəhərin ətrafında xırda atışmalarımız olurdu və 23 iyul tarixində biz Ağdama daxil olduq. Telefonumuz susmurdu. Ermənistandan nə qədər adam zəng vurub bizdən nə baş verdiyini soruşurdu. Ermənistan parlamentinin sədri Babken Ararktsyan mənə zəng vurub əsəbi halda: "Qu-laq as, bilmək istəyirəm, orada nə baş verir? Azərbaycan

qəzetləri yazır ki, erməni separatçıları Ağdamı tutublar. Siz indi haradasınız?" "Yox, elə bir şey baş verməyib, sadəcə, burada bir-iki tərəni tutub, oturub şəhəri müşahidə edirik. Nəyə görə camaat Ağdamı tərk edir", - dedim. "Sizin orada nə itiniz azıb? Beynəlxalq birlik gözləyir, biz nə vaxt Kəlbəcəri qaytaracağıq, siz isə Ağdama girmisiniz?" Dedim, "yox əşi, biz heç hara girməmişik, sadəcə, qarşı tərəfdən artilleriya atəşi oldu, biz də onu susdurmaq üçün bir az irəliləmişik, vəssalam".

Babkenə yalan söyləyirdim, halbuki bu sözləri ona Ağdamın mərkəzindən deyirdim. Onunla dost idik. Aldatdıma görə pis olmuşdum. Azərbaycanda 4 iyun hakimiyyətə üsyan oldu, ara qarışdı. Bir dəfə onda Kəlbəcərdən çıxmaq məsələsi müəyyən qədər arxa plana keçdi. Sonra isə 1993-cü ilin 29 iyulunda BMT-nin 853-cü qətnaməsi qəbul olundu və beynəlxalq diqqət Ağdama yönəldi, Kəlbəcər arxa plana keçdi. Ağdamdan sonra Füzulini, Cəbrayılı, Qubadlı, Zəngilani, Horadizi ələ keçirdik. Hər dəfə tutduğumuz rayonlardan qa-

lan silahlarla növbəti kəndlərə, rayonlara hücum edirdik".

Hərbi ekspert Emin Həsənlı "Yeni Müsavat"a həmin dövrdə baş verən prosesləri aşağıdakı kimi şərh edib:

"Əvvəla deyim ki, Ağdamın müdafiəsi istiqamətində

İran belə bəzi məsələlərdə ermənilərə kömək edirdi. Bütün bunların hamısı sübut olunub. Sadaladığım səbəblərin nəticəsi olaraq Ağdam işğal edildi. Ağdam öz könüllü batalyonlarının müdafiəsinə qalmaqaldı, işğal edilməyəcəkdi.

Təəssüf ki, bu, baş vermədi. O zaman bir neçə xəyanətin qurbanı olduq. Həmin zaman Azərbaycan yeni dövlət idi, ordu formalaşmamışdı, vahid komandanlığa tabe olan ordu yox idi. Eyni zamanda heç bizim büdcəmiz də mövcud deyil. Nəticədə rayon işğal edildi".

Ekspert bildirib ki, Rəhim Qaziyev, Ələkrəm Hümətov kimi adamların bəzi dövlətlərin maraqlarına xidmət etmələri də işğala səbəb olan faktorlar sırasındadır:

"Bu kimi adamların şəxsi ambisiyalarını üstün tutmaları nəticəsində rayonlar işğal edildi. Ancaq ağdamlılar ruhdan düşməyib, yaşayıb, təhsil aldılar. Onlar həm Azərbaycanın elminə, həm də ictimai-siyasi mühitinə xeyli ziyallıqlar verib. Bu gün də onlar fəaliyyətdədir. Artıq Azərbaycanın böyük büdcəsi, güclü ordusu var. 2016-cı ilin aprel ayından sonra insanlarda olan ümid bir qədər də artıb ki, yaxın zamanlarda öz torpaqlarımıza qayıdacağıq. Nəinki Ağdam, eləcə də Şuşa, Xankəndində Azərbaycan bayraqları dalğalanacaq".

QƏİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Qarabağ Komitəsinin iyulun 23-də mitinq keçirilməsi ilə bağlı təşəbbüs qrupunun üzvləri Pənah Hüseyn və Tural Abbaslı iyulun 23-də Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinə dəvət olunaraq, onlara xəbərdarlıq edilib. Bu barədə Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin mətbuat xidmətinin rəisi Elşad Hacıyev məlumat verib. İdarə sözcüsünün sözlərinə görə icazəsiz mitinq keçirilməsi ilə bağlı onların diqqətinə çatdırılıb ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə razılaşdırılmayan, yaxud sanksiyalaşdırılmayan hər hansı kütləvi tədbirin qarşısı polis tərəfindən qətiyyətlə alınacaq: "Qarşılıqlı müzakirə şəraitində keçirilən görüşdə vurğulandı ki, polis paytaxtda asayişin, əmin-amanlığın davamlı olması üçün bütün lazımi tədbirləri həyata keçirir".

Saat 14-də isə Qarabağ Komitəsi 23 iyul saat 17-yə təyin olunmuş Qarabağ mitinqi ilə bağlı bəyanat yayıb. Bəyanatda deyilir ki, Qarabağ Komitəsi iyulun 23-də səhər saatlarında Bakı Şəhər Polis İdarəsinin yaydığı rəsmi açıqlamadan sonra yaranmış situasiyanı dəyərləndirərək 23 iyul saat 17-yə planlaşdırılmış mitinqin keçirilməməsinə məqsəduyğun sayıb: "Diqqətə çatdırırıq ki, Bakı Şəhər Polis İdarəsinin mətbuat xidməti həmin mitinqin Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə razılaşdırılmadığını və sanksiyalaşdırılmadığını səbəb göstərərək mitinqin qarşısının qətiyyətlə alınacağını bildirmiş və bu barədə 23 iyul mitinqi təşkilatçılara rəsmən xəbərdarlıq etmişdi.

Qarabağ Komitəsi Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin

Qarabağ Komitəsi mitinq qərarından çəkildi

Polisin xəbərdarlığı nəticəsini verdi

23 iyul mitinqinə münasibətdə mövqeyini sərbəst toplaşma azadlığının və vətəndaşların sərbəst toplaşma hüququnun kobud pozulması kimi dəyərləndirir və bu hərəkətinə görə Bakı Şəhər Polis İdarəsi məhkəməyə veriləcək.

Qarabağ Komitəsi bununla əlaqədar ictimaiyyətin diqqətini ona cəlb edir ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin 23 iyulda keçirilməsi planlaşdırılan mitinq barədə xəbərdarlıq müraciətinə cavabında həmin mitinqin ke-

çirilməsi ilə bağlı hər hansı qadağanedici və məhdudlaşdırıcı norma xarakterli münasibət əks olunmayıb. Cavabda yalnız mitinqin keçirilməsinin məqsəduyğun hesab edilməməsi ifadə edilib. BŞBPİ-yə mitinq təşkilatçılarının təqdim etdiyi müraciətdə və ona əlavə edilən sənədlərdə göstərilirdi ki, "mitinqin keçirilməsini məqsəduyğun hesab etmirik" ifadəsinin inzibati orqanın qadağanedici qərarı, hərəkəti olmadığı, yalnız qada-

ğanedici qərar olmayan məktubla cavab ifadəsi olduğu haqqında qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarları vardır. Odur ki, məhkəmələrin yuxarıda göstərilən qanuni qüvvəyə minmiş qərarlarından və həmin qərarlardakı "planlaşdırılmış mitinqin keçirilməsini məqsəduyğun hesab etmirik" ifadəsinin hansı məzmununda şərh olunmasından sonra Bakı İcra Hakimiyyəti 23 iyul tarixinə planlaşdırılmış mitinq barədə xəbərdarlıq müraciətinə "23 iyul 2019-cu il tarixdə planlaşdırılmış mitinqin keçirilməsini məqsəduyğun hesab etmirik" şəklində cavab veribsə, bu, mitinqin sanksiyalaşdırılması deməkdir.

Bəyanatın sonunda deyilir ki, kütləvi aksiyaların, o cümlədən mitinqlərin keçirilməsi ilə bağlı növbəti qərarlar barədə ictimaiyyətə əlavə məlumat veriləcək.

□ E.SEVİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda yeni "İbrahimbəyov ssenarisi" qurulacağı iddialarına reaksiya

Politoloq: "Düşünmürəm ki, kimsə bir nəfərin üzərində oyun qursun..."

2020-ci ildə Azərbaycanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Seçki ili yaxınlaşdıqca ölkədə siyasi proseslərin necə cərəyan edəcəyi barədə müxtəlif proqnozlar, mülahizələr irəli sürülür. Daha çox diqqəti cəlb edən mülahizələrdən biri də Azərbaycanda 2013-cü ildəki bənzər yeni bir "Rüstəm İbrahimbəyov" ssenarisinin qurula biləcəyidir.

Bu barədə iddialarda deyilir ki, 2013-cü il prezident seçkiləri öncəsi olduğu kimi bu dəfə də xaricdən qurulan ssenari ilə müxalifət düşərgəsini yeni bir tanınmış şəxsin ətrafında birləşdirib həm hakimiyyətə təzyiq etməyə, həm də əslində müxalifətin də sonda uduzmasına hesablanan proses həyata keçirilə bilər. Hətta budəfəki "Rüstəm İbrahimbəyov ssenarisi"nin

Əhəd Məmmədli

qəhrəmanı rolunda kimin ola biləcəyi haqda da adlar çəkilməklə mülahizələr yürüdüldür. Məsələn, iddiaların birində işarə edilir ki, bu şəxs məşhur iş adamı, "Palmali" Şirkətlər Qrupunun sahibi Mübariz Mənsimov ola bilər.

Musavat.com-un iyulun 22-də efirə gedən canlı ya-

ynında debatda aznews.az saytının baş redaktoru Taleh Şahsuvarlı da "Yeni Rüstəm İbrahimbəyov hazırlanır" iddiasını irəli sürüb. Ad çəkməyə də həmin şəxsin iş adamı Mübariz Mənsimov ola biləcəyinə dolayısı ilə işarə edib.

Bəs belə bir ssenarinin hazırlanması mümkündür-

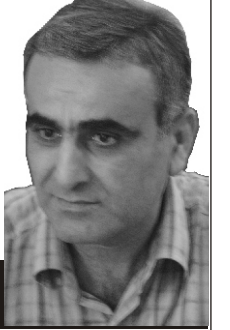
mü? Mümkündürsə, bu ssenarinin M.Mənsimovun üzərində qurulması inandırıcıdır?

Politoloq Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, seçkilər dövründə xaricdən yenə hansısa ssenarilər, oyunlar qurula bilər. Lakin xeyriyyəçi iş adamı Mübariz Mənsimovun o cür ssenarilərdə yer alması inandırıcı deyil: "Mən o fikirdən uzağam ki, Mübariz Mənsimov o cür ssenarilərdə, oyunlarda iştirak etsin və "Rüstəm İbrahimbəyov" olmağa razılıq versin. Mənsimovla İbrahimbəyov arasında fərqliliklər var. Əvvəla, unutmayaq ki, onlar ayrı-ayrı ölkələrin vətəndaşlarıdır. Türkiyənin və Rusiyanın Azərbaycana münasibətləri tam fərqlidir. Bunu ciddi nüans hesab edirəm. Ona görə bu cür iddiaları ən azı tələsmiş hesab edirəm.

Digər tərəfdən, parlament seçkilərində düşünmürəm bir nəfərin üzərində oyun qurulsun. Hansısa, oyunlar qurulacaqsa ümumi proses yaratmaq şəklində qurula bilər. Parlament seçkilərində prezident seçkilərinə uyğun planların təbiq edilməsi real görünür".

□ E.SEVİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Xilas cığır - Amiklərinizi Azərbaycandan çıxarın!

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Ermənistanın işğalçı ordusunda fərarilik, "dedovşına" adı hal alıb. Düşmən ölkədən gələn xəbərlərdən hasil olan qənaət belədir ki, Nikol Paşinyanın bir ildən çoxdur haqqında danışdığı ordu islahatları da artıq fiasko olub. Paşinyan isə populist bəyanatlarından qalmır. O gün yenə boşboğazlıq edərək, "məğlubedilməz ordu" dan dəm vurub. "Bizə elə silahlı qüvvələr, elə dövlət lazımdır ki, bütün potensial düşmənlərimiz başa düşsün ki, bizimlə döyüşmək mənasızdır".

Amma nəylə, Alış?..

Ordu cəmiyyətin, iqtisadi vəziyyətin güzgüsü sayılır. Əhalisi səfalet içində olan Ermənistanın əsgəri yağ-bal içində üzə bilməz ki? Uzaqbaşı generalitet və bir az da zabit heyəti yaxşı yaşayar. O da əsgərə ayrılan vəsaitin, azuqenin qamarlanması hesabına. Aylar öncə Paşinyan öz oğlunun hərbi xidmətindən danışarkən əsgərlərin normal qidalanmadığını söyləmişdi, orduda başqa neqativlərlə bağlı acı etirafalarda bulunmuş, hətta şoka düşdüyünü demişdi.

Ancaq üstündən aylar ötsə də, realıq dəyişməz qalır. Çünki Ermənistan "demokratik inqilab" sayəsində də batmaqlıdan çıxıb bilmir. Ağır blokada rejimi, müharibə şəraiti, iki böyük və zəngin qonşu ilə sərhədlərin qapalı qalması, dünya okeanına çıxışdan və yeraltı təbii sərvətlərdən məhrum olma köklü iqtisadi, hərbi islahatları mümkünsüz edir, kəsad büdcəni böyüməyə qoymur.

Di gəl, Paşinyan hələ də pişik kimi belini yerə vurmaq istəmir, gerçəyi görməzdən gəlir, illüziyalarla yaşayır. Daha xəbəri yox ki, üstəlik, çağırışçı problemi yaşayan erməni ordusunda Azərbaycan gülləsindən deyil, daxili səbəblərdən - nizamnamə pozuntuları nəticəsində baş verən əsgər itkiləri artıq onun ayağına yazılmağa başlayıb. Bu, artıq Sərkisyanın ordusu deyil, elə Paşinyanın öz ordusudur.

İşğalçı ordudakı real durumu əks etdirən iki isti fakt.

Erməni mediası o gün yazıb ki, bu ilin əvvəlində orduya çağırılan Narek S. adlı gənc qanuni məzuniyyətindən sonra hərbi hissəyə dönməkdən imtina edib. O, orduya qayıdacağı halda intihar edəcəyini bildirib. "Əvvəllər o, 80 kiloqram idi. Biz onu görəndə gözəlrimizə inanmadıq. O qədr arqlamışdı ki, cəmi 55 kiloqram qalmışdı. Narek niyə orduya dönmək istəmədiyini açıqlamır. O, yalnız öləcəyini, amma xidmət etməyəcəyini deyir" - əsgərin valideynləri deyib.

Başqa bir hərbi hissədə isə Amik Vardanyan adlı erməni əsgərinin - ailənin tək övladının meyiti tapılıb. 19 yaşlı hərbcinin ölümü ilə bağlı intihar səviyyəsinə çatdırmaq maddəsi ilə cinayət işi açılıb.

Hər iki hadisə Ermənistanda böyük qalmaqla yaradıb, ordudakı fərariliyi yenidən gündəmə gətirib. Əsgərlərə qarşı qeyri-insani hərəkətlərin, o sırada onların azuqsız qalmasının, müxtəlif, o cümlədən cinsi istismara məruz qoyulmanın düşmən ordusunda geniş yayıldığı deyilir...

İndi belə bir başıpozuq ordu torpaqlarımızı illərdir nəzarətdə saxlayır. Adama ağır gələn də budur. Əslində ordumuzun babat bir həmləsi yetər ki, işğalçılar ən azı, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonlardan cəhənnəm olub getsinlər. Bununla da məsələ bitsin. Heç Xankəndinə girməyə də lüzum qalmasın. Erməni gənclərinin, onların valideynlərinin canı da birdəfəlik qurtarsın. Cırdan Ermənistan isə olan-qalan iqtisadi potensialını, məhdud maliyyəsinə, kəsad büdcəsini rusun diktəsi ilə işğal rejimini saxlamağa, yaxud Rusiyadan güzəştli qiymətə silah-sursat almağa xərcləmək zorunda qalmasın. Həmin vəsaiti sosial layihələrə, iş yerlərinin açılmasına, ac erməni uşaqlarını doyurmağa yönəltsin.

Bir sözlə, yalnız o zaman ermənilər Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqələri də normala salıb adam kimi yaşaya bilərlər. Ucuz Azərbaycan qazı və neftindən, tranzit ölkə olmağın fürsətindən yararlanmaq da öz yerində. Nəhayət, o halda Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhədlərini, İrəvan beynəlxalq aeroportunu rus əsgərlərinin qorumasına, Ermənistanda Rusiya hərbi bazalarının saxlanmasına da lüzum qalmayacaq. Ermənistan Paşinyanın dəm vurduğu həqiqi müstəqilliyə bax, onda qovuşacaq.

Məntiq və ağıl yalnız bu yolu dikə edir - erməni əsgərlərini Azərbaycan torpaqlarından geri çağırmaq. O zaman ermənilər bizim lütfkarlığımıza, əfvimizə bəlkə ümid edə bilərlər. Azərbaycan hələ ki geri dönməyə cığır saxlayır. Başqa yol - işğalçıların zorla qovulması olacaq. Seçim indi Paşinyan qarışıq, ermənilərindir. Hələ gec deyil. Heç olmasa, gələcək Narek və Amiklərinizə yazığınız gəlsin...

Kommersiya məhkəməsi nə deməkdir

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Əmr olundu, abi-neysan,
 Cansızlara bəxş etdi can;
 Yenə təzələndi dövrün
 Nə gözəl ruzigar oldu!"

(Qasım bəy Zakir)

Məhkəmə-hüquq islahatları da başqa sahələrdə aparılan islahatlarla paralel həyata keçirilir, xalqımızı sevindirir. Örnək üçün, təzə qanun çıxıb, gələn ildən inzibati-iqtisadi məhkəmə iki yerə parçalanaraq inzibati məhkəmə və kommersiya məhkəməsi adlanacaqdır. Bu nə deməkdir? O deməkdir ki, biz pullu işləri qabaqcadan biləcəyik, aparıb verəcəyik. Yoxsa bəzən yanlış umsuqluq yaranırdı, hansısa müxalifətçini-zadı tutub məhkəməyə basırdılar, hakim də oturub gözləyirdi, konvert gəlmirdi ki, gəlmirdi. İndi bu yazıq hakim haradan bilsin ki, proses "kommerçeski" yox, inzibati-dir? Qanunun altına baxmayıb ki. Görək prokuror, dövlət ittihamçısı, lap elə vəkil yoldaş hansısa him-cimlə bunu başa salalar, onlar da bəzən acığa düşüb eləmərdilər. Nəticədə proses uzanırdı, vətəndaşlar əziyyət çəkirdilər, hətta xaricdə ölkəmizin mənfi imici formalaşırırdı. Ta bundan sonra inzibati (oxu: müftə) işlə kommersiya işi ayrılacaqdır. Çox uzaqgörən addımdır. Roma hüququndan bəri dünya məhkəmə sistemi belə islahat görməyibdir. Qəbri pulla dolsun, Mənsur İbayev də görək bu şad günlərimizin şahidi olaydı.

Hətta mən düşünürəm, islahatı burada dayandıрмаq yox, daha qabağa aparmaq lazımdır, lap elə müxalifət üçün ayrıca məhkəmə yaratmaq olmazmı?

Əlbəttə, bir-iki ildən sonra bu inzibati və kommersiya məhkəmələri təzədən birləşdirilib inzibati-iqtisadi məhkəmə olacaqdır, ancaq ona qədər proses getməlidir. Baxın, Rabitə Nazirliyimizin adı son illərdə nə qədər dəyişib! Hər yeni ad qoyulduqca internetin sürəti bir bayt artır, məktublar Əhmədliyə Biləcəriyə bir aya yox, bir həftəyə gəlməyə başlayır. Hələ mən onu yazmıram ki, ATS zəhmətkeşləri qabaqlar telefon naqillərini asfaltın üstündə oturub hö-rürdülər, indi isə mən neçə yerdə görmüşəm: taburetədə oturub çalışırlar! Vallah, heyranedici inkişaf vardır.

Yaxud elə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin "Azərsilah" idarəsinə, sonra yenidən Müdafiə Sənayesi Nazirliyinə çevrilməsi islahatını götürək. Görün bunun sayəsində dünya bazarına çıxarılan tüfənglərimizin dəqiqliyi nə qədər artmışdır! Növbəti illərdə idarə yenidən "Azərsilah" adlansa, bəlkə də biz ballistik raket düzəldib Ermənistanı Yaponiyanın üzərindən keçməklə vurarıq.

Qayıdaq hüquq islahatlarına. Bunun bir qanadı da vəkillərimizi əhatə etməkdədir. Deyir bundan sonra vəkillər tək çalışa bilməzlər, mütləq hansısa vəkil bürosunda, hüquq məsləhətxanasında qeydiyyatda olmalıdırlar. Doğrudan da, düzgün vəkilənsə niyə tənha işləyirsən? Təklif Allaha yarasır. Tək əldən səs çıxmaz. El gücü, pul gücü. Eyni zamanda vəkillərin kolxoz quruculuğuna cəlb olunması prosesi də davamlı olmalıdır. Mən təklif edirəm, hər bir vəkil həm də prokurorluqda işə götürülsün. Həmçinin vəkil və prokurorlar inzibati, kommersiya, müxalifət, fəhlə, kəndli, kafir, müsəlman və sairə kateqoriyalar üzrə məcburən ixtisaslaşsın. Yoxsa baxırsan halal bir adamın işinə baxan prokuror sabahı gün hansısa müxalifətçinin prosesini aparır. Usta Zeynal demişkən, erməninin kəpəsində qayırlan kəc murdar olur. Hər bir şeyin öz qabı vardır. Dünya əzəldən belə qurulmuşdur.

Sonda bir gülməli anekdotu da münasibət bildirməyi vətəndaşlıq borcu sayıram. Köhnə-təzə müxalifətçilər arasında yenə mənasız, bambılı bir pəjmürdəlik düşübdür, kimsə başqasını agent adlandırır. Üstəlik, həmin suçlanan adam sağ deyilmiş, bu baxımdan sağ qalanlar ittihamçının üstünə tökülüşüblər. Deyirlər, sən bunu rəhmətliyin sağlığında söyləsən, ağzını cırdırdı və sairə.

Əcaib adamlardır. Guya bizim ölkədə agent adlanmaq hansısa pis, şərəfsiz damğa imiş. Camaat belə şeylərlə fəxr edir, başının üstünə agentlik vaxtının şəkillərini vurur, toyda-yasda, nəvələrinin toplantısında həmin günlərdən xatirələr danışır. Hətta elə adam var, yol polisində agent vəsiqəsi göstərir, maşının qabağına "mən agentəm" lövhəsi yapışdırır. Mən hələ indiyə qədər hansısa adamın kimisə satmağa, gizli agentliyə, nə bilim, üzə durub yalan danışmağa görə pisləndiyini görməmişəm. Əksinə, agent olmayanları el içində fərsiz sayıblar, qız verməyiblər, arvad eləməyiblər və sairə.

Bəlkə də bizim millət olaraq dəyərlərimizi dəqiqləşdirmək, kitab-dəftərə salmaq islahatların növbəti mərhələsi olmalıdır.

Kasıbçılıq, miskin həyat tərzinin nə olduğunu kim bil-məsə də, Ermənistan əhalisi yaxşı bilir. O əhali ki, 1 il 2 ay öncə inqilab edib hakimiyyəti dəyişsə də, güzəranı, yaşayışı yaxşıya dəyişməyib. Artıq "demokratik hökumət"dən də məyus olan ermənilər yenə güc veriblər ayaqlarına: kim hara baxarır qaçır - Rusiyaya, düşmən saydıqları qonşu Türkiyəyə, bir az zirəkləri isə Avropaya...

"2019-cu ilin yanvar-aprel aylarında Rusiyaya gələn miqrantların sayı artıb". Bu, son 10 ildə ən yüksək göstəricidir. Bu haqda Rusiya KİV-i məlumat yayıb (Teleqraf.com). Bildirilir ki, 2019-cu ilin ilk aylarında Rusiya əhalisi daxilində miqrant artımı keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 98 minə çatıb. Miqrantların 97 faizi MDB məkanına daxil olan ölkələrdəndir. Diqqətçəkicidir ki, ilin 1-ci rübündə Rusiyaya ən çox Qazaxıstan (16.1 min), Tacikistan (14.2) və Ermənistandan (12.8 min) miqrant axın edib.

*****

Göründüyü kimi, Paşinyan dönəmində Ermənistandan kütləvi köç dayanmayıb. Özü də statistik məlumatlara görə, onların mütləq əksəriyyəti geriodönməz şəkildə ölkəni tərk edir və əsasən iş qabiliyyətli, gənc və orta yaşlı adamlardır. Daha maraqlısı odur ki, köç edənlər imkan düşdükcə qaçaq maliyyə aparmağa çalışırlar. Söhbət ən təhlükəli sayılan radioaktiv maddə qaçaqmalçılığından gedir.

Məsələn, bugünərdə Gürcüstanın Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) "Sadaxlı" Nəzarət-Keçid Məntəqəsində yük mikroavtobusunda 72 kilo (!) "Torium 232" radioaktiv izotop apararıq Ermənistan vətəndaşını saxlayıb. Bu fakt bir daha radioaktiv maddələrin Gürcüstan ərazisindən qanunsuz daşınmasının nə dərəcədə təhlükəli olduğunu ortaya qoyur. Mütəxəssislərə görə, belə materialın azacıq hissəsinin toz halında havaya qarışması nəinki Gürcüstan, bütövlükdə bölgəyə böyük təhlükə yarada bilər.

Xatırladaq ki, Ermənistandan Gürcüstan vasitəsilə radioaktiv maddə qaçaqmalçılığına cəhdlər əvvəllər də qeydə alınıb. Məsələn, "Yeni Müsavat" Axar.az-ın rus versiyasına istinadən bildirir ki, 2001-ci ildə Samsxi-Cavaxetiya Ermənistan mənşəli 300 qram uran aşkarlanıb. 2003-cü ilin iyulunda Gürcüstan sərhədi vasitəsilə 170

Ermənilər ölkədən qaçır - həm də radioaktiv maddələrlə: bölgəyə böyük təhlükə!

Qəzalı Metsamor AES-in keçmiş işçilərinin nüvə qaçaqmalçılığı kritik həddə çatıb - ilginclik statistika; terrorçuların "çirkli nüvə bombası" yaratmaq təhlükəsi də Azərbaycan daxil, bütöv bir bölgəni təhdid edir - SOS!..

qram zənginləşdirilmiş uran keçirməyə cəhd edilib. Həmin ilin dekabrında Mehridə Ermənistan-İran sərhədində radioaktiv izotop olan və Metsamor AES-dən çıxarılmış "Stronsium-90"-nun saxlandığı konteyner ələ keçib.

2007-ci ildə Gürcüstan-Türkiyə sərhədində Ermənistan mənşəli "Lourensiyum 103" radioaktiv maddədən ibarət partiya saxlanıb.

2010-cu ildə Tiflis hava limanında xaricə "Plutonium" və zənginləşdirilmiş uran çıxarmaq istəyən cinayətkar qruplaşma saxlanılıb.

2014-cü ilin avqustunda Gürcüstan sərhədində bu ölkəyə "Seziyum-137" keçirilməsinin qarşısı alınıb.

2016-cı ilin yanvarında gürcü gömrükçüləri üç erməni "Seziyum -137" ilə saxlayıblar.

2016-cı ilin ortalarında Kəbulettidə üç Gürcüstan, üç Ermənistan vətəndaşı olmaqla bütöv bir qruplaşma Uran (238 və 235) satarkən yaxalanıb.

Yenə 2016-cı ildə daha 8 nəfər 2 kilo uranı 3 milyon ABŞ dollarına satarkən saxlanılıb. 2016-cı ilin mayında isə Gürcüstan sərhədində Ermənistan hakimiyyəti (o vaxtkı) Respublika Partiyasından deputat Arakel Mövsisiyanın bacısı oğlu həbs edilib. Onun Gürcüstan sərhədi vasitəsilə dəyəri 200 milyon dollar məbləğində qiymətləndirilən uranı keçirməyə çalışdığı bəli olmuşdu.

2017-ci ildə isə Belarusun Qomel aeroportunda yerləşən və son enmə məntəqəsi Avropa ölkələrindən biri olan Ermənistan təyyarəsində radioaktiv maddə aşkarlanmışdı.

*****

Aparılan tədqiqatlar onu da göstərib ki, qaçaqmalçılığın əksəriyyəti Metsamor AES-in keçmiş əməkdaşları olublar. Hansı AES ki, xeyli köhnə və seysmik zonada yerləşir. Bu barədə müvafiq beynəlxalq qurumlar, Avropa Birliyi defələrlə Ermənistan hökumətinə xəbərdarlıq

edib. Bu təhlükədən çıxış edərək də, Türkiyə az öncə Ermənistanla həmsərhəd bölgədə (Qars və İqdırda) Metsamor AES-də mümkün qəza halında yerli əhalinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün genişmiqyaslı təlim keçirmişdi.

Daha bir təhlükəli məqam odur ki, belə qaçaqmalçılıq radioaktiv maddələrin terrorçuların əlinə keçməsinə və "çirkli nüvə bombası" yaradılmasına gətirə bilər. Əfsus ki, Ermənistan son hakimiyyət dəyişikliyi də bu sahədə nəzarətin güclənməsinə gətirməyib. İşğalçı ölkədə korrupsiyanın miqyası kifayət qədər yüksək, əhalinin dolanışığı isə aşağı olaraq qalır.

Demək, nüvə qaçaqmalçılığı təhlükəsi davam edəcək. Odur ki, bu təhlükənin, Metsamor AES-in özü də daxil, ən yüksək - beynəlxalq səviyyədə nəzarətə götürülməsinin zamanı çatıb. Bəlkə də çoxdan keçib...

□ Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində xüsusi gərginlik hiss olunmasa da, atəşkəsin pozulması halları qeydə alınmaqdadır. Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyinin məlumatından verilən məlumata görə, Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində iriçaplı pulemyotlardan və snayperlərdən istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini 18 dəfə pozub. Qeyd edək ki, ötən həftə Qazax istiqamətində bir əsgərimiz düşmən gülləsinə tuş gəlmişdi.

Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan deyib ki, Dağlıq Qarabağ istiqamətindəki qoşunların təmas xəttinin və Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin bəzi sahələrində gərginlik müşahidə olunur, lakin vəziyyət nəzarət altındadır. Erməni nazir narahatlığa əsas olmadığını söyləyib. Xatırladı ki, insidentlərin aradan qaldırılması üçün tərəflər arasında rabitə əlaqəsi qurulub. Söhbət ötən il Düşənbədə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilmiş görüşdə əldə edilmiş razılaşma üzrə operativ əlaqədən gedir. D.Tonoyan qeyd edib ki, operativ əlaqə qısaca belə işləyir: insident baş verir, tərəflərdən biri yoxlayır, sonra qarşı tərəfi xəbərdar edir, sonuncu tədbirlər görür. Nazir bu prosesi olduqca müsbət hesab edib. Lakin erməni nazirin nə danışmasından asılı olmayaraq, düşmən ölkənin vaxtaşırı təxribatlarına əl atdığı faktıdır. Bundan əvvəl baş nazir Paşinyan da Qarabağ danışıqlarında Azərbaycan xalqının maraqlarının nəzərə alınmalı olduğunu demişdi. Heç şübhəsiz ki, işğalçı ölkə rəsmiləri bu kimi açıqlamalarla beynəlxalq ictimai rəyi çaşdırmaq istəyir.

Bu arada Ermənistanın hərbiçisi sarıdan problemlərlə üz-üzə qaldığı haqda xəbərlər yayılır. Məlumatla görə, son illər Ermənistan ordusunda qadın hərbiçilərin sayı sürətlə artmaqdadır. Bugünlərdə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan sosial şəbəkədəki hesabında yaxın gələcəkdə erməni ordusunda qadın generalının da olacağını bəyan edib.

Hərbi ekspert Şair Ramaldanov moderator.az-a deyib ki, Ermənistanda qadınların orduya maraq göstərməsi bir neçə amillə bağlıdır: "Dünyadakı demək olar ki, bütün ordularda qadınların özünəməxsus yeri var. Peşəkar orduda qadınlar daha çox tibbi personal heyətində yer alır. Lakin döyüş tapşırıqlarının icrası ilə məşğul olan qadınlar da var ki, bunlar da xüsusi seçim əsasında seçilir. ABŞ filmlərində də bununla bağlı epizodlar var. Ermənistanla gəlincə, bu ölkədə şəxsi həyatın çatışmazlığı problem olaraq qalır. Yeniyetmə oğlan uşaqları 16 yaşına çatana qədər, yəni qeydiyyatdan düşənə qədər valideynləri tərəfindən ölkədən çıxarılır. Onlar digər dövlətlərə üz tutur, orada qeydiyyatdan düşürlər. Buna görə də

erməni ordusunda kişi potensialı azalır". **Ş.Ramaldanov bildirib ki, aprel hadisələrindən sonra cəbhə bölgəsində yaşayan əhali müəyyən qədər bu əraziləri tərk edir, oralarda məskunlaşmaq istəmir:** "Erməni ordusundakı insan resursu çatışmazlığını həll etmək üçün qadınların ordu sıralarına daxil edilməsi həyata keçirilir. Ermənistanda işsizlik problemi də böyükdür. Bu da qadınları hərbi xidmətə üz tutmağa məcbur edir. İş yerləri olmadığı üçün onlar hərbi hissələrə üz tutur, öz ailələrini bu yolla dolandırmağa çalışırlar. Yeni baş verənlərin kökündə bu amil dayanır".

****
"Silahlı Qüvvələrin Rusiya ilə bağlanmış müqaviləsinə əsasən, sifariş edilən Su-30 təyyarələri artıq bu ilin sonu, növbəti ilin əvvəllərinə olan müddət ərzində Ermənistanda olacaq". Ordu.az erməni KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, bu sözləri Ermənistanın müdafiə naziri David Tonoyan deyib. O iddia edib ki, hərbi sürprizlərin olacağı istisna edilmir. "Hava Hücümündən Müdafiə sistemi çox maraqlı sistemdir. İndi mən bu barədə çox şey danışa bilmərəm. Lakin belə desək, hərbi sürprizlər olacaq", - deyərək Tonoyan bildirdi.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya Cənubi Qafqazda Ermənistanla hərbi müttəfiqlik əlaqələrinə malikdir: "Bu əməkdaşlıq onun Ermənistandakı hərbi bazasından irəli gəlir. Eyni zamanda Ermənistan regionda Rusiyanın son dayaq məntəqəsidir. Azərbaycana gəldikdə isə, müstəqil siyasətə malik olaraq Rusiya ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinə və qonşuluq əlaqələrinə malik ölkədir. Azərbaycan Rusiya ilə dost və mehriban qonşuluq əlaqələrinin inkişafında maraqlıdır və Qarabağ münaqişəsinin həllində ədalətli mövqeyi tutmasını istəyir. Amma Kreml əsasən Qarabağ konfliktini üzərindən həm Ermənistanı tam nəzarət edir, həm də mümkün olduqda Azərbaycana da müəyyən təzyiqlər etməyə çalışır". **M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Rusiya Azərbaycana bu illər ərzində 5 milyard dollar məbləğində silah satıb:** "Ermənistan isə güzəştərlə, yaxud uzunmüddətli kreditlərlə silah verir. Rusiyanın marağı Ermənistanı pulsuz silah verərək, bu ölkənin forpostluğunu da-

Qarabağ

Rusiya Azərbaycana söz verir, Ermənistanı isə...

Şimal qonşumuz vasitəçilik missiyasına uyğun gəlməyən mövqedən çıxış etməkdədir; işğalçı ölkə Moskvadan "su qiyməti"ne Su-30 təyyarələrini almaq istəyir; **politoloq:** "Azərbaycanın 5-ci nəsillə silahlara malik olması onları pat vəziyyətə salıb"

vam etdirmək və Qarabağ münaqişəsini uzatmaqla Qərbin regionda strategiyasının qarşısını almaqdan ibarətdir. Rusiya hazırda Azərbaycana yalnız söz verməklə bundan sonra silah satacağını qeyd edir. Amma Ermənistanla müqavilələr bağlayır. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın Rusiyadan silah almağa ehtiyacı yoxdur. Çünki kifayət qədər silahlar tədarüküdür". **Ekspert dedi ki, Rusiya bəzi silahların Azərbaycana satılmasında maraqlı deyil:** "Yalnız tırtılı texnikalar və digər artilleriya vasitələrinin satışında maraqlıdır. Azərbaycanın artıq buna ehtiyacı yoxdur və son model silahları digər tərəfdən ölkələrdən idxal edir. Məhz Azərbaycanın 5-ci nəsillə silahlara malik olması Cənubi Qafqazda Ermənistan və Rusiyaya pat vəziyyətə salıb. Ona görə də Rusiya hazırda daha da müasir silahları Azərbaycana verməyi, ölkəmiz Ermənistan üzərində tam üstünlüyə malik olsun". **M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Rusiya politoloqlarının fikirləri əsasən Kremlin maraqlarına xidmət edir:** "Bunlar iki sistemdə çalışırlar. Bir qrup Ermənistanın maraqlarından çıxış edir, Ermənistanın ictimai sferasını sakitləşdirir. Bir qrup da Azərbaycanla əlaqələr üzrə görüşləndirilib. Hesab edirik ki, Rusiyanın politoloqları populist və regiona xas olmayan, həmçinin Qarabağ münaqişəsinin həlli barədə qeyri-ciddi fikirlər söyləyirlər. On-

lar daima deyirlər ki, il ərzində münaqişə həll ediləcək, Rusiya Azərbaycanın yanındadır və s. Bu kimi fikirlərlə Rusiyanın ədalətli mövqeyi tutmasını vurğulayırlar. Hesab edirik ki, Rusiya politoloqlarının fikirlərini ciddi qəbul etməməliyik. Azərbaycan hazırda Rusiya ilə hərbi-texniki əməkdaşlığı davam etdirir. Amma böyük partiyada silah tədarükü yoxdur. Rusiya yeni nəsillə təyyarələrin Azərbaycanı satılmasının mümkünliyünü qeyd etsə də, bu, hələ də mümkün görünmür. Azərbaycan daha çox Qərb ölkələrindən müasir silah alınmasında maraqlıdır".

Qeyd edək ki, bundan əvvəl Rusiya və Ermənistanın iri hərbi təlimlər keçirməyi planlaşdırdığı barədə xəbərlər yayılıb. Düzdür, bir sıra hallarda bu kimi məlumatlar Ermənistanın daxili auditoriyasına hesablanır. Çünki Ermənistan daxilində Paşinyan əleyhdarlarının sayı sürətlə artmaqdadır. Hətta "Qarabağ klani"nin liderlərindən olan R.Köçeryanın həbsdə saxlanması da rəqiblərin revanşının qarşısını almaqda acizdir. Bu arada Ermənistan müxalifəti Paşinyanın üstünə hücumu keçib. Hazırkı siyasi hakimiyyət xalq hakimiyyəti və korrupsiya ilə mübarizə adı altında Ermənistanın məhkəmə-hüquq sisteminə mövcud olan və illərlə yığılıb qalmış problemləri bəhanə edərək, əslində radikal addımları atmağa başlayıb - məhkəmə hakimiyyəti büsbütün ələ

keçirilir. Virtualaz.org xəbər verir ki, 22 iyulda Ermənistanın yeddi siyasi partiyasının yaydığı bəyanatda belə deyilir. Bəyanatda bildirilir ki, hakimiyyət bir siyasi qüvvənin əlində cəmləşməməlidir, buna görə də, "məhkəmələrə və hakimlərə istənilən təzyiqlər yolverilməzdir". Qeyd olunur ki, hakimiyyətin çağırışı ilə məhkəmələrin girişinin bağlanmasına yol vermək olmaz, eyni zamanda hazırkı hakimiyyətin siyasi maraqlarına xidmət edən konstitusiya məhkəməsinin qurulması yolverilməzdir. "Bu məqsədlə parlamentdəki siyasi çoxluq sözün əsl mənasında respublikanın prezidentini konstitusiya məhkəməsinin hakimi vəzifəsinə ehtiyac olmadan irəli sürülməsinə məcbur edib ki, həmin şəxs fəaliyyətdə olan hakimiyyətin siyasi maraqlarını güdür", - bəyanatda bildirilir. Bununla birlikdə, siyasi qüvvələr keçid dövrü məhkəmədən, məhkəmə qərarı olmadan əmlakın müsadirəsindən, total vətəndaş (hakimlərin peşə hazırlığı və davranış etikasının yoxlanması) çəkinməyə çağırırlar. Bəyanat "Azadlıq", "Milli gündəlik", "Ərik ölkəsi", Ermənistan demokrat partiyası, "Daşnaksütyun", "Ramkavar Azatakan" və "Bir Ermənistan" partiyaları imzalayıblar.

Ermənistan hökumətinin çətin durumla üzbeüz qalması faktıdır. Amma İrəvanın danışıqları uzatmağa yönəlik fəaliyyətinin təməlinə həm də bu

Azərbaycanın tənəzzül yaşayan ənənəvi sənaye sahələrindən biri də neft-qaz maşınqayırmasıdır. Ağır maşınqayırma məhsulları Azərbaycanın xarici ölkələrdən idxalında mühüm yer tutur. Hər il yüz milyonlarla manatlıq belə məhsul idxal edilir. Neft-qaz sənayesində həyata keçirilən layihələr çərçivəsində neft-qaz maşınqayırma məhsullarının idxalı bəzi illərdə bir neçə milyard dollar həcmdə olub.

Sovet dövründə Azərbaycanda neft-qaz maşınqayırma sənayesi yüksək inkişaf etmişdi. O dövrdə Azərbaycanda 20-dək neft maşınqayırması zavodu və xeyli sayda elmi tədqiqat institutları fəaliyyət göstərirdi. Azərbaycan dövrünün böyük neft istehsalçısı olan Sovet İttifaqının neft avadanlıqlarına olan tələbatının 75 faizini ödəməklə bərabər, dünyanın 30-a qədər ölkəsinə də neft avadanlıqları ixrac edirdi.

Sovet şinelindən çıxan ölkələrin fərqli təcrübəsi

Müstəqillik dövründə neft-qaz hasilatı yüksək inkişaf edən Azərbaycanda neft-qaz maşınqayırması sənaye sahəsi dərin tənəzzül yaşamaqdadır. Müəssisələrin böyük əksəriyyəti fəaliyyətini ya tamamilə dayandırıb, ya da öz gücünün cüzi bir hissəsi həcmində fəaliyyət göstərir.

Amma sovet dövründə maşınqayırmanın digər seqmentində ixtisaslaşmış Belarus Azərbaycandan fərqli olaraq nəinki mövcud potensialını qoruyub saxlaya bildi, həm də bir sıra istiqamətlərdə böyük irəliləyişlər də əldə etməyə nail oldu. 2000-ci illərdən etibarən ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi xüsusi proqramlar sayəsində maşınqayırma yenidən Belarus sənayesinin apancı sahəsinə çevrilib. Bu sahəyə xarici investisiyaları da cəlb etmək mümkün olub. Hazırda Belarusda maşınqayırma iqtisadiyyatın üçüncü ən böyük sahəsidir. Bu sahədə 350-dək müəssisə fəaliyyət göstərir. Hansı ki, bu müəssisələrin bir çoxu ölkədən kənar yerləşir. Belarus maşınqayırma sənayesində aparıcı yer tutan avtomobilqayırmanın payı 29 faiz, traktor və kənd təsərrüfatı maşınqayırmasının payı 23 faiz təşkil edir. Bu gün Belarusda istehsal olunan avtomobillərin 80 faizdən yuxarısı xarici ölkələrə ixrac olunur. Maraqlıdır ki, Belarus maşınqayırması bu gün xammalın hamısını xaricdən - Ukrayna və Rusiyadan idxal edir.

Bizim kimi neft-qaz ölkələri olan Rusiya və Qazaxıstan da bu sahəyə bağlı maşınqayırma sahəsinə diqqətdən kənar qoymadılar. Hazırda Qazaxıstanda 50-dən çox neft maşınqayırma müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Bu müəssisələrdə 350-dən yuxarı məhsul istehsal olunur. Rusiya isə neft-qaz maşınqayırması sahəsində lider ölkələrdən biri mövqeyini qoruyub saxlayır. Növbəti 20 il ərzində Rusiya neft maşınqayırması istehsalçıları illik 12-13 milyard dollar həcmində sifariş hədəf götürüblər.

Azərbaycanda isə neft-qaz maşınqayırmasının inkişafı

Neft-qaz maşınqayırması tənəzzüldən nə vaxt çıxacaq - araşdırma

Vahid Əhmədov: "Neft-qaz Azərbaycanda hələ yüz illər boyu olacaq, ona görə də..."

konkret hədəf kimi hələ də prioritetlər sırasına daxil edilməyib. Ümumiyyətlə, bu sahə ilə bağlı hökumətdə viziyon formalaşmayıb. 2016-cı ildə təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə neft-qaz maşınqayırmasının inkişafı məsələlərinə toxunulsa da, sənəddə sahənin inkişafı üçün dəqiq mexanizmlər əksini tapmayıb. Sənəddə qeyd olunur ki, ölkədə neft maşınqayırması ilə əlaqədar avadanlıq, modul və komponentlərin əksər hissəsi idxal edilir. Hazırda neft və qaz sənayesinin dəyər zəncirində xeyli ağır sənaye və maşınqayırma məhsulundan istifadə olunur. Onlardan bəzilərinin, məsələn, buruq, nasos, kompressor, daşıma və emal üçün maşın və avadanlıqların Azərbaycan istehsal olunmasına baxmayaraq, bu məhsulların idxalına daha çox üstünlük verilir: "Ölkənin neft-qaz sahəsində fəaliyyət göstərən transmilli şirkətlərin yerli maşınqayırma məhsullarının istehsalçıları ilə istehsal olunan məhsulların keyfiyyətinin yüksəldilməsi və beynəlxalq standartlara və bununda təchizat tələblərinə uyğunluğunun təmin edilməsi məqsədilə birgə əməkdaşlıq sərəfərinə və əlaqələndirməni həyata keçirməsi bu sahədə olan məsələlərin həllinə əhəmiyyətli dərəcədə kömək edə bilər".

Yol xəritəsində ölkəyə idxal olunan əsas neft maşınqayırması avadanlıqlarının istehsalçıları ilə danışıqlar aparılaraq,

ölkədə istehsalı mövcud olmayan daha kompleks avadanlıqların istehsalı üzrə xarici investitorlarla birgə müəssisələrin yaradılması üçün təkliflər verəcəyi və bundan irəli gələrək növbəti addımların planlaşdırılacağı nəzərdə tutulurdu.

Yol xəritəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin nə qədər effektiv icra olunduğunu söyləmək mümkün deyil. Lakin neft-qaz maşınqayırması müəssisələrinin fəaliyyətinin dirçəldilməsi, bu sahədə idxaldan asılılığın azaldılması sahəsində ciddi nəticələrin əldə olunmadığı göz önündədir.

Yeni zavodlar, yoxsa köhnələrin modernləşdirilməsi?

Son illərdə ölkədə neft-qaz maşınqayırmasının inkişafı ilə bağlı çoxsaylı təkliflər gəldikcə artmaqdadır. Bir çox mütəxəssislər gec de olsa, ölkədə neft-qaz sənayesi üçün maşınqayırma məhsullarının istehsalının qurulmasını zəruri hesab edirlər. Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov hesab edir ki, bunun üçün heç də gec qalmamışdır: "Neft-qaz sənayesi Azərbaycanda hələ yüz illər qalacaq. Son illərdə ölkədə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün mühüm addımlar atılır. Amma neft sektoruna bağlı sənayenin də inkişaf etdirilməsinə ciddi ehtiyac var. Vaxtilə bu sahə Azərbaycanda ən yüksək inkişaf səviyyəsinə çatıb: 20 zavod, 3 el-

mi-tədqiqat institutu fəaliyyət göstərirdi. 25-dən yuxarı ölkəyə məhsul ixrac edirdik. Mancanaqlar dünyada yalnız Azərbaycanda, ABŞ-da və Rumıniyada istehsal olunurdu. Yəni bu sahə köklü bir sahədir, təcürbəmizin olduğu bir sahədir. Çox təəssüflər olsun xeyli müddət bu sahə diqqətdən kənar qaldı, zavodlar yavaş-yavaş dağıldı, iqtisadi əlaqələr, satış bazarları itirildi. Hazırda biz neft-qaz hasilatı üçün zəruri olan avadanlıqların az qala hamısını xaricdən idxal edirik. Halbuki sahəni inkişaf etdirməklə ilk növbədə daxili tələbatımızı təmin etməyə, daha sonra isə xarici bazarlara çıxmağa nail ola bilərik. Buna görə də mən ölkə prezidentinə təkliflə müraciət etdim ki, Azərbaycanda hər birində 5-6 min işçi olmaqla iki böyük neft-qaz maşınqayırması zavodu yaradılsın. Bunlardan biri cənub regionunda, digəri şimalda yaradılmalıdır. Bütün müəssisələrin Bakıda cəmləşdirilməsinə ehtiyac yoxdur. Zavodlar müasir texnologiyalar, avadanlıqlarla təmin olunmalıdır".

Millət vəkili fikrincə, zavodların yaradılması həm dövlət, həm də özəl investisiyalar hesabına həyata keçirilə bilər: "Bu, dövlətin verəcəyi qərarlardan asılıdır. Əgər 5-6 min nəfər işlə təmin olunacaqsa, dövlət də maliyyələşmədə iştirak edə bilər. Eyni zamanda investitorlar üçün əlverişli şərtlər təmin etməklə özəl biznesi də cəlb etmək olar".

V.Əhmədov bildirir ki, yeni zavodların əvvəlkiyə bəzilərində yaradılması mümkün deyil: "O zavodlar tam köhnə, texnologiyaları, avadanlıqları müasir tələblərə cavab vermir. Onları yenidən qurmaqdansa, sıfırdan yeni müəssisə yaratmaq daha əlverişlidir".

B.Sərdarov adına maşınqayırma zavodu TASC İdarə Heyətinin sədri Musa Süleymanovun dediyinə görə, SOCAR daxili tələbatı üçün bir ildə ölkə xaricindən təxminən 2 milyard dollarlıq material və avadanlıq idxal etdiyi halda, respublikanın 9 neft maşınqayırması zavodu şirkətə cəmi 17 milyon manatlıq mal sata bilər: "Bu vəziyyətdə zavodlara yenidənqurma işləri üçün nəinki xarici maliyyə qurumları, heç yerli banklar da kredit ayırmırlar".

Müəssisə rəhbəri hesab edir ki, Azərbaycan müasir neft-qaz maşınqayırma avadanlıqları istehsalını qura bilərə, bazar tapmaq elə də çətin olmayacaq: "Bu gün tək Xəzər hövzəsində neft-qaz çıxarma ilə bağlı gözlənilən layihələrin böyüklüyü və verə biləcəyi iqtisadi səmərə Azərbaycan neft maşınqayırması sənayesinin yenidən qurulmasının təxirəsalınmaz şəkildə qaydaya salınmasını tələb edir. Xəzərətəfi ölkələr olan Rusiya, Qazaxıstan, İran neft-qaz sənayesinin inkişafına yüz milyardlarla dollar vəsait ayırırlar. Azərbaycan bu investisiyaların əhəmiyyətli bir hissəsini özünə cəlb edə bilər. Bunun üçün mümkün qədər operativ olaraq bu sahə üzrə

yenidənqurmanın variantları işlənməlidir. Düşünürəm ki, həmin sahəyə məsul olan qurumlar üçün bu o qədər də çətin problem olmamalıdır".

M.Süleymanovun fikrincə, ilk növbədə, zavodlar mövcud borclardan azad edilməli, daha sonra onların yenidən formalaşdırılması variantlarına baxılmalıdır: "Həm SOCAR-ın, həm də region ölkələrinin neft avadanlıqlarına gözlənilən tələbatlarını araşdırmaqla 5-10 zavod arasında ixtisaslaşdırma aparılmalı və hər bir zavoda 15-18 milyon ABŞ dolları həcmində güzəştli kreditlər verilməlidir. Bu, ilkin mərhələdə zavodların müasir avadanlıqlarla almaqla günün tələbinə uyğun keyfiyyətdə mal istehsalını təmin edə bilər. Dövlət başçısı yanında yaradılmış xüsusi bir qurum bu prosesin koordinasiya olunmasında və onun sürətli getməsinə də əhəmiyyətli rol oynaya bilər".

Zavodlar yeniləşmənin ilkin səviyyəsini 2-3 il ərzində əldə edə bilərlər. Növbəti mərhələ xarici və yerli investorların cəlb edilməsi, ixtisaslı kadrların dəvət edilməsi və beynəlxalq standartlara, əsasən də API standartlarına cavab verən məhsul istehsalına nail olmaqdır".

Nəhəng zavoda 10 milyon manat investisiya qoyulacaq

Qeyd edək ki, bir neçə həftə əvvəl Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi "Bakı neft maşınqayırma zavodu" ASC-nin səhmlərinin satış üzrə investisiya müsabiqəsinin yekunlaşdığını açıqlayıb. ASC 2009-cu ildə Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən üç zavodun - "Səttarxan Adına Maşınqayırma Zavodu", "Bakı Neft-Mədən Maşınqayırma zavodu" və "Bakı Maşınqayırma zavodu"nun birləşməsindən yaradılıb. Burada müxtəlif ölçülərdə və müxtəlif təzyiqlərə davam gətirə bilən siyirtmələr, fontan armaturları, PSS tipli sütün sarğıları, geoloji kəşfiyyat boruları üçün qıfıllar, qazma nasosu üçün nəqliyətli manifoldlar, rotorlar, fırlanğıclar, preventor qurğuları, atqıya qarşı avadanlıqlar, idarəedicilik pulatları, qaldırıcı qurğular istehsal olunur. Məhsulların bir qismi MDB ölkələrinə ixrac edilir.

Müəssisəni əldə edən investitor (kimliyi açıqlanmış - red.) tərəfindən bura 10,2 milyon manat investisiyanın yatırılması, müasir avadanlıqların və texnologiyaların alınması, poladərime sexində yeni sobaların tikilib quraşdırılması, müəssisənin xammal və material ehtiyatının artırılması planlaşdırılır. Eyni zamanda istehsal sahələrinin yerləşdiyi binalarda təmir-bərpa işlərinin görülməsi, elektrik mühərriklərinin təmiri və sarğılanması sexinin qurulması, qum ələnmə sahəsinin tikilməsi və avadanlıqlarla təchiz edilməsi, tikinti materiallarının qəbulu sahəsinin təchiz, ərime, yıqma və demirçi sexlərində hava təmizləyicilərinin qurulması, habelə digər işlərin görülməsi nəzərdə tutulur.

□ Dünya SAKİT, "Yeni Məsəvat"

Fars körfəzində İran ətrafında gərginlik davam edir. İranın İngiltərəyə məxsus tankerləri saxlaması körfəzdə onsuz da yüksək olan gərginliyi daha da artırır.

Xatırladaq ki, iyulun 4-də Cəbəllütəriq boğazında İngiltərə hərbiçilərinin İrana məxsus "Grace-1" tankerini saxlamasına cavab olaraq, Tehran ötən həftə əvvəlcə qanunsuz neft daşıyan gəmini, ardınca isə Britaniyaya məxsus iki tankeri saxlayıb. Daha sonra tankerlərdən biri buraxılırsa da, ikincisi hələ də İran sahillərindədir. İran rəsmiləri tankeri dənizçilik qaydalarını pozmaqda ittiham edir. Britaniya hökuməti isə bunu Cəbəllütəriqdəki hadisəyə cavab adlandırır.

ABŞ hökuməti isə bəyan edib ki, Fars körfəzi və Ərəbistan dənizi hövzəsində gəmilərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hərbi alyans yaradılacaq. Körfəzdə bu formada gərginliyin yüksəlməsi savaşa riskini də yüksəldir. Məlum olduğu kimi, artıq Britaniya rəsmi olaraq körfəzdə İrana qarşı cəbhədə yer alıb. Daha əvvəl bu "koalisiyada" BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, İsrail, qismən də Misir, Küveyt və Bəhreyn İrana qarşı ABŞ-ın yanında dayanıb. Bu isə o deməkdir ki, ABŞ-ın faktiki olaraq İrana qarşı qeyri-rəsmi koalisiyası formalaşır - baxmayaraq ki, ərəb ölkələri İrana qarşı birbaşa hərbi əməliyyatlara qatılmaq istəmir.

Ancaq İran ətrafında təhlükə və mümkün müharibə ehtimalı - hansı ki, hər keçən gün daha da yüksəlir - indi İrandan daha çox qonşu ölkələri narahat edir. Yeri gəlmişkən, bir qədər əvvəl Qərbi mediası Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ rəhbərliyinin ABŞ rəsmilərinə İrana qarşı əməliyyatda iştirak etmək istəmədiklərini bildirdilər. Ancaq aydın məsələdir ki, İraq əməliyyatında olduğu kimi, ABŞ-ın ərəb ölkələri yalnız siyasi və logistik dəstək üçün lazımdır.

Hazırda İran ətrafında Yaxın Şərqi 11 ölkəsində ABŞ ordusunun 46 hərbi bazasında 54 min hərbi var. Bu ölkələr Qətər, Bəhreyn, Səudiyyə Ərəbistanı, BƏƏ, Misir, İsrail, Suriya, İordaniya, İraq və Omandır. ABŞ-ın körfəzdə ən böyük hərbi bazası Qətərdə yerləşir və 10 mindən çox hərbiçinin olduğu əl-Udeyd hərbi hava bazasıdır. Bundan başqa, ABŞ ordusunun Hind okeanı bölgəsində xidmət edən 5-ci hərbi donanması Bəhreynə yerləşir. İran ətrafında gərginlik yüksəldikdən sonra ABŞ hökuməti Aralıq dənizində İtaliya sahillərində xidmət edən "USS Abraham Linkoln" təyyarədaşıyanı, eləcə də Qətərə 4 ədəd B-52 bombardmançıları və 2 min hərbi qulluqçu göndərib. Bura Türkiyə, Əfqanıstan, Pakistan kimi ölkələrdə yerləşən hərbiçiləri əlavə etsək, o zaman təxminən məlumatlara əsasən, İran ətrafında 70-120 min arası ABŞ hərbiçisi var. Bu isə böyük qüvvədir.

İran ətrafında gərginlik Azərbaycan üçün də riskə çevrilir

ABŞ-İran mümkün hərbi qarşılıqlı Cənubi Qafqazı da təhdid edir...

şən hərbiçiləri əlavə etsək, o zaman təxminən məlumatlara əsasən, İran ətrafında 70-120 min arası ABŞ hərbiçisi var. Bu isə böyük qüvvədir. Ancaq əlbəttə, İran kimi ölkəyə qarşı müharibə üçün əlavə hərbi gücə ehtiyac var.

Vaşinqton isə hələlik təmkinli danışır. İrana qarşı müharibə etmək istəmədiyini, məqsədinin iqtisadi sanksiyalar vasitəsilə Tehranın nüvə və ballistik raket programını dayandırmaq, eləcə də Yaxın Şərqi silah qruplarına dəstəyinin qarşısını almaq olduğunu bəyan edir. Ancaq Vaşinqton rəsmiləri açıq bəyan etməsələr də İrana qarşı daxildəki narazı qrupları, o cümlədən etnik separatizm qüvvələrini - kürdlər, ərəblər, beluclar kimi - riskli qrupları mərkəzi hökumətə qarşı hərəkatə gətirmək istəyir.

İran ətrafında qeyri-müəyyənliyin davam etdiyi vaxtda iyulun 22-də İraqın baş naziri Adil Əbdülmehdi gözlənilmədən Tehrana səfər edib. Baş nazirin İrana səfəri barədə həttə bir gün əvvəl belə hər hansı məlumat verilməyib. Axsamüstü gözlənilmədən Tehrandə peyda olan Əbdülhemdini prezident Həsən Ruhani qarşılayıb. Ötən ilin oktyabrında İraqın baş naziri seçilən Adil Əbdülmehdi bu ilin aprelində ilk dəfə Tehrana səfər edib. Görünür ki, baş nazirin İrana gözlənilməz

səfəri İran ətrafında yaranmış gərginliklə əlaqədardır. Məlum olduğu kimi, İraq İranla böyük sərhədi olan və ABŞ-ın faktiki olaraq 5 min hərbi qulluqçusunun (rəsmi rəqəmlərə əsasən - K.R.) olduğu ölkədir. Təsəffüfi deyil ki, may ayında İran-ABŞ münasibətləri gərginləşəndə ilk dəfə Bağdadda ABŞ səfirliyinə raket atıldı, ötən ay isə ABŞ hərbi bazasına raket atıldı. Çünki hazırda İraqda həm İranın, həm də ABŞ-ın ciddi təsiri var. Yeni İrana qarşı əməliyyat zamanı ilk risk altına düşəcək ölkə İraqdır. Bu mənada İraq ehtimal olunan ABŞ-İran müharibəsindən ciddi şəkildə narahatdır. Onsuz da müharibələr və terror-dan özünə gələ bilməyən İraq növbəti dəfə amansız müharibənin ortasında qala, bu dəfə dağıntı və təsirləri daha dəhşətli ola bilər.

Nə qədər arzuolunmaz olsa da, mümkün İran-ABŞ müharibəsinin ikinci riskli ölkəsi Azərbaycan ola bilər. Təkcə ona görə yox ki, müharibə zamanı İranda çoxlu sayda Azərbaycan əhalisi öldürülüb, eləcə də evlərini tərk edib Azərbaycana qaça bilər, həm də ona görə ki, savaşın alovları bizim ölkəni də vura bilər. Məsələ ondadır ki, ABŞ və İran arasında ehtimal olunan toqquşma cənubda - Fars körfəzi, Hörmüz boğazı ətrafında gözlənilsə də, Azər-

baycanı başqa bir təhlükə gözləyə bilər. Daha doğrusu, gözləyir.

Əldə etdiyimiz bilgilərə əsasən, Rusiya dövlətinin mümkün İran-ABŞ savaşını ilə bağlı xüsusi ssenarisi var. Etibarlı mənbələrdən əldə etdiyimiz məlumata əsasən, İrana qarşı müharibə başlayacağı təqdirdə Rusiya dövləti Cənubi Qafqaz respublikaları üzərində hərbi nəzarəti quracaq. Ermənistan Rusiyanın hərbi bazaları olduğu üçün söhbət Gürcüstan və Azərbaycandan gedir. Bu nəzarətin hansı formada təmin olunacağı məlum olmasa da, bildirilir ki, müharibə vəziyyətində regiona müharibəni əsas gətirərək 3-cü dövlətin hərbi güclərinin yerləşdirilməsinin qarşısını almaq üçün Moskva bu qabaqlayıcı planı hazırlayıb. Çünki ruslar hesab edir ki, İrana qarşı müharibə zamanı yaranmış vəziyyətdə onun Qərbi rəqibləri Cənubi Qafqazda hərbi iştirakını təmin edər, bazalar qura bilər. Üstəlik, mümkün müharibə zamanı Rusiyanın İranda əlaqəsinin daha yaxşı qurulması lazımdır.

Qeyd edək ki, Rusiya Dövlət Duması bir neçə il əvvəl sərhədlərdə terror təhlükəsi olarsa, sərhəd bölgəsində içkilərə doğru hərbi qüvvə yerləşdirməyə icazə verən qanun qəbul edib. Bu isə o deməkdir ki, ruslar mümkün

“Saakaşvili BMT-nin baş katibi olarsa, Bakı qazanar” - deputat Azər Süleymanov: “Saakaşvili kimi təcrübəli bir şəxsin elə bir posta təyinatı Azərbaycan üçün çox yaxşı nəticələr verə bilər”

Gürcüstanın eks-prezidenti Mixail Saakaşvilinin Birleşmiş Millətlər Təşkilatı kimi mötəbər bir qurumun baş katibi postuna namizədliyi irəli sürülə bilər. Bu haqda xəbərlər bir-birini əvəzləməkdədir. Qonşu dövlətin sabiq rəhbərinin dünya siyasətində əsas rol oynamış bir təşkilatın rəhbərliyinə gətirilməsi region və özəlliklə Azərbaycana nə verə bilər?

Gürcüstan parlamentinin azərbaycanlı deputatı, Mixail Saakaşvilinin lideri olduğu Vahid Milli Hərəkat Partiyasının üzvü Azər Süleymanov deyir ki, Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar sülhün, əmin-amanlığın tərəfdarıdır: “Son seçkilər zamanı da bu bir daha təsdiq olundu. Gürcüstanda əmin-amanlıq cənab Saakaşvilinin prezidentliyi dövründən bərqərar oldu. Son proseslər göstərir ki, Gürcüstan yavaş-yavaş 90-cı illərə qayıdır. Saakaşvilidən sonra dəyişən hakimiyyətlər elə bir qonşu olmadı ki, onunla münasibətləri korlamasın. İlk növbədə Azərbaycanla xoşagəlməz hadisələr baş verdi. Son belə hadisə Keşikçidəğdakı insidentlə əlaqəli idi. Çox təəssüflər olsun ki, Saakaşvili kimi təcrübəli dövlət başçısının yaratdığı əmin-amanlıq belə xoşagəlməz hallarla sıxışdırılır. Əlbəttə ki, Saakaşvili kimi təcrübəli bir şəxsin elə bir posta təyinatı həm Qafqaz, həm Azərbaycan üçün çox yaxşı nəticələr verə bilər. Saakaşvilini 20 ildən artıqdır ki, tanıyıram, o, öz xalqını, Azərbaycanı sevmən, hər bir zaman Azərbaycana hörmətlə yanaşan bir insandır”.

Azər Süleymanov deyir ki, Mixail Saakaşvili son bəyanatlarında xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Azərbaycan hər bir zaman, ən çətin anlarda Gürcüstanın yanında, arxasında olub, heç bir zaman Azərbaycan Gürcüstanın arxasına bıçaq saplamayıb: “Çox təəssüflər olsun ki, bugünkü hakimiyyət bu cür yanaşma sergiləyir. Saakaşvili dünyada tanınan siyasətçidir, onun həmin posta namizədliyi, təyinatı ümumilikdə dünya insanları üçün sülh və əmin-amanlıq gətirir”.

□ **Elşən MƏMMƏDLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

İran müharibəsi zamanı yaranmış vəziyyətdən istifadə etməyə çalışacaq. 20 il əvvəl Serbiyaya qarşı NATO əməliyyatları zamanı Rusiya ordusu Belqrad hava limanını ələ keçirməklə NATO-nun hava limanına girməsinin qarşısını almışdı. Belə anlaşılır ki, ruslar eyni ssenarini bu dəfə İrana qarşı müharibə zamanı istifadə etməyi planlaşdırır. Bu planın detalları, de-

yildiyi kimi, hələlik məlum olmasa da, əməliyyat planının olduğu haqda ciddi mənbələrdən məlumat var. Görünən odur ki, İrana qarşı əməliyyat həm də Azərbaycan üçün riskə çevrilir. O da ehtimal olunur ki, son zamanlar Gürcüstan ətrafında baş verən qonşumuzda bu təhlükə haqda məlumatın olduğunu göstərir.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanlı sürücü Kiyevdə yol polisini döyüb xəstəxanaya göndərmişdir

Azərbaycan vətəndaşı yol patrul xidmətinin əməkdaşını döyüb. Bu barədə Ukrayna mətbuatı məlumat yayıb. Yol hərəkəti qaydalarını pozan azərbaycanlı sürücü polis əməkdaşını tərəfindən saxlanılıb. Yol polisinin xidməti maşınla onun avtomobilinin qarşısını kəsməsi sürücünü qəzəbləndirib. Bununla bağlı tərəflər arasında mübahisə yaranıb. Söz davasına sürücünün yanında əyləşən digər azərbaycanlı da qoşulub.

Hadisə zamanı əsəblərini cilovlaya bilməyən həmyerlimiz polise bir neçə yumruq zərbəsi endirib. Qapalı kəllə-beyin travması alan polis əməkdaşı təcili xəstəxanaya yerləşdirilib. Hər iki azərbaycanlı saxlanılaraq polis şöbəsinə aparılıb.

Ukraynada yeni gizli həbsxanalar aşkarlandı

“Ukraynada Təhlükəsizlik Xidmətinin gizli həbsxanaları fəaliyyət göstərir”. Bu barədə RİA Novosti ölkənin Daxili İşlər Nazirliyinin keçmiş əməkdaşlarına və məhkumlara istinadən məlumat yayıb.

Qeyd olunur ki, qurumun gizli həbsxanaları Xarkov, Krımatorsk, Mariupol şəhərlərində, Donbasda təmas xətti boyunca və ölkənin digər şəhərlərində yerləşir.

Mənbələrin sözlərinə görə, gizli həbsxanalarda olan məhbuslar mədən ərazilərinə göndərilə bilər. Həbsxanalardakı insanları mühitə uyğunlaşdırmaq üçün işgəncə veriblər.

Agentlik iddia edir ki, Ukrayna Təhlükəsizlik Xidmətinin bəzi həbsxanaları indiyə qədər fəaliyyət göstərə bilər. (“Qaf-qazinfo”)

Lukaşenko: “Ukrayna Avropanın ümumi bəlasıdır”

Ukrayna Avropanın ümumi bəlasıdır. Virtualaz.org “Sputnik-Belarus”a istinadən bildirir ki, bunu Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko Avropa İttifaqının Minskdəki nümayəndəliyinin rəhbəri Andrea Viktorin ilə söhbətində deyib.

“Bizim ümumi problemimiz, bələmiz Ukraynadır. Mən Ukrayna xalqını çox yaxşı tanıyıram. Bu xalq bu gün Ukraynada baş verənlərin heç birini haqq etməyib”, - deyərək bildirdi.

Belarus prezidentinin sözlərinə görə, Avropa İttifaqı qonşu ölkədə vəziyyətin sabitləşməsinə kömək etməlidir.

İyulun 21-də Ukraynada keçirilən növbədənəkar parlament seçkilərinin hələ rəsmi təsdiqlənməmiş nəticələrinə görə Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskini dəstəkləyən Xalq Xidmətçisi Partiyası qalib gəlib. 450 yerlik parlamentin 225 deputatının seçildiyi proporsional sistemdə Xalq Xidmətçisi Partiyası 42,5% səs qazanıb.

“Hazırda qarşıda duran əsas vəzifələrdən biri prezident Zelenskinin öz partiyasına müttəfiqlər seçməsidir ki, qanunvericilik orqanında üstün mövqedə olan fraksiya formalaşdırılsın. Bununla Zelenski prezident kimi qanunvericilik təşəbbüsünü uğurla həyata keçirməklə yanaşı, gələcək fəaliyyətinin sərbəst tənzimlənməsindən özünü və

mi iki ay əvvəl yaradılmış partiyasının artıq 6 faiz səs toplayaraq parlamente daxil olması və prezident Zelenskinin ona koalisiya təklif etməsi bir qədər şübhəlidir və daha çox Qərbin dəstəyi ilə parlamentdə Zelenskiyə müttəfiq kimi qısa müddətə meydana atılmış siyasi qüvvə təsiri bağışlayır”.

Vakarçukun məşhur “El-

mənbələrini çökdürmək fikrindədir. Ukraynadakı parlament seçkilərinin nəticəsi də onu göstərdi ki, Qərb Rusiya ilə maraqlarının toqquşduğu keçmiş sovet respublikalarında, xüsusilə Ermənistanda, Ukraynada Rusiya ilə razılaşdırılmış demokratiya oyunu aparır. Hakimiyyətə gətirilən qərbşübhəli şəxslərin siyasi partiyalarına parlament seçki-

Ukraynada oliqarxların hökmranlığına son qoyulur

Zelenski Səs Partiyasının lideri Vakarçuka müttəfiqlik təklif edib

Ali Radaya düşmək üçün gərəkli 5 faizlik həddi daha dörd partiya keçə bilib. Mərkəzi Seçki Komissiyasının ilkin hesabatına əsasən, deputat Yuri Boykonun Müxalif Platforma Partiyası 12,9%, sabiq prezident Pyotr Poroşonkonun Avropa Həmrəyliyi Partiyası 8,5%, deputat Yuliya Timoşonkonun Batkişina Partiyası 8,01%, musiqiçi Svyatoslav Vakarçukun Səs Partiyası 6,3% səs toplayıb.

Majoritar sistem üzrə səsvermənin nəticələrinə gəlincə, Xalq Xidmətçisi Partiyası azı 121 dairədə liderlik edir.

İlkin hesablamalara görə, prezident partiyası üst-üstə 255 mandat ala bilər.

Ukrayna Konstitusiyasına əsasən, hökuməti parlamentdə azı 226 mandatı olan siyasi qüvvə qurur.

Onu da qeyd etmək ki, seçkilərdə həmyerlimiz Fəxrəddin Muxtarov da Ukrayna Ali Radasının deputatı seçilib.

Ukraynada keçirilən parlament seçkilərinin nəticələrini “Yeni Müsavat”-a şərh edən politoloq Nəzakət Məmmədova bildirdi ki, Ukraynada keçirilən parlament seçkiləri o baxımdan diqqətəlayiqdir ki, prezident Zelenskinin 42 faiz səs toplamış Xalq Xidmətçisi Partiyası ilə yanaşı Pyotr Poroşenko, Yuliya Timoşenko və başqa müxalif liderlərin də partiyaları Radaya tələb olunan baryeri aşaraq, qanunverici orqanda təmsil olunmaq hüququ əldə ediblər. Bu, seçkilərin demokratiya, yaxud “razılaşdırılmış demokratiya”, yəni Ukraynada marağı olan böyük güclərin parlamenti qarşılıqlı formalaşdırmaq barədə razılığa gəldiyini göstərə bilər:

komandasını siqortalaya bilər.

Zelenskinin etiraf etdiyinə görə, o, bu məsələni Səs Partiyasının lideri Vakarçukla artıq müzakirə edərək, ona müttəfiqlik təklif edib. Zelenskinin cəmi 6 faiz səs toplamış, digər 5 parlament partiyası arasında ən axırıncı yerdə olan və heç bir halda rusiyayönlü qüvvələrlə ittifaqa getməyəcəyini deyən Səs Partiyasının lideri Vakarçuka ittifaq təklifi bir neçə məsələni ehtimal etməyə imkan verir. Zelenski keçmiş prezident Poroşenko və sabiq baş nazir Timoşenko ilə koalisiyaya getmək istəmir; o, oliqarxların Ukrayna siyasətində rolunun məhdudlaşdırılması vədinə sadıqdır; rusiyayönlü yox, qərbşübhəli qüvvələrlə hakimiyyətin qanunverici qolunda mövqeyini gücləndirmək istəyir. Səs Partiyası sağ mərkəzçi, avropayönlü partiya və bu ilin may ayında yaradılıb. Cə-

za okeanı” rok qrupunun yaradıcısı olduğunu və Zelenskinin özü kimi şou-biznesdən gəldiyini, bununla belə, hər il Ukraynanın yüz ən nüfuzlu şəxsi siyahısına daxil olduğunu xatırladan politoloq fikrincə, onun siyasətə qatılması və Zelenskiyə dəstəyi Ukraynada oliqarxların hüduzsuz hakimiyyətinə son qoymaq üçün Qərb siyasi mərkəzlərinin sifarişinə daha çox oxşayır: “Lakin Timoşenko və Poroşenko da Zelenski və Vakarçukun partiyaları ilə ittifaqa getmək istəklərini bildiriblər. Bu da onu göstərir ki, Ukrayna siyasətinin duayənləri bu ölkədə Rusiyani perspektivsiz hesab edirlər və ölkənin gələcəyinin Qərbdən asılı olacağı qənaətindədirlər. Rusiyanın təsir gücü həm də oliqarxlar vasitəsilə həyata keçirildiyindən, Qərbin təlimatına əsasən, Zelenski onları zəiflətmək, rusiyayönlü siyasi elita qalıqlarının maliyyə

lərində birinci yer, ona müttəfiq ola biləcək başqa qərbşübhəli partiyalara növbəti yerlər verilir. Rusiyayönlü bir partiyanın da parlamente daxil olmasına icazə verilir”.

N.Məmmədovanın sözlərinə görə, mümkün versiyalardan biri də odur ki, Zelenskinin partiyası, ümumiyyətlə, koalisiyaya getməsin. Hazırkı Ukrayna iqtidarına beynəlxalq dəstəyin olması Zelenskiyə imkan verəcək ki, o, Rusiyaya qarşı fəaliyyətini qətiyyətlə aparsın, oliqarxiyanı Ukrayna siyasi sistemindən silib atsın və sair: “Böyük Yeddilik üzvlərinin seçkilərin demokratiyalarını tanıması, ABŞ Beynəlxalq Demokratiya İnstitutu müşahidə missiyasının Donbası işğal olunmuş Ukrayna ərazisi adlandırması onu deməyə əsas verir ki, ABŞ və Avropa Zelenskinin Rusiya qarşısında əzmlə müdafiə edəcək”.

□ Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

23 iyul bir çox tanınmış şəxslərin, o cümlədən xalq artisti Flora Kərimovanın doğum günüdür. Bu il xalq artistinin 78 yaşı tamam olur. "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı bu münasibətlə xalq artistini təbrik edərək, doğum günü ilə bağlı təsəvvürlərini öyrənib:

- Flora xanım, bu ilki doğum gününüzü necə qeyd edirsiniz?

- İlk öncə sizin baş redaktor Rauf Arifoğlunu təbrik edirəm. Bizim doğum günlərimiz eyni günə təsadüf edir. Özümü yaşımaya uyğun hiss edirəm. Amma deyim ki, yaşımaya görə səhətim nisbətən yaxşıdır.

- Bəs ən gözəl təbriki kimdən aldınız?

- Çox sağ olsunlar, yaxınlardan, dostlardan, jurnalistlərdən o qədər saysız-hesabsız təbrik almışam ki... Hamıya təşəkkür edirəm ki, yaddan çıxırmıram, mənimlədir. Lakin hər kəs bilir ki, mən doğum günümü artıq uzun illərdir ki, qeyd etmirəm. Çünki bu gün, yəni 23 iyul Ağdamın işğalı günüdür. O torpaqların azad olunmasını gözləyirəm. Bax, onda elə bir bayram edəcəm ki, səsi hər yerə yayılacaq. Mən o günü görəcəyimə inanıram.

- Artıq bu il 78 yaşınız tamam olur və siz heç zaman o yaşınızı gizlətmirsiniz. Amma şahidi oluruq ki, məşhur xanımlarımız çox zaman öz yaşını gizlədir.

- Bəli. Hətta bəziləri 78-i 178 edir. Amma mən 178-i düşmənlərimə arzulayıram. Bu yaşın arxasında iztirablar, yuxusuz illər, aylar, dəqiqələr,

"Mən o günü görəcəyimə inanıram.."

Flora Kərimova: "Mən doğum günümü artıq uzun illərdir ki, qeyd etmirəm..."

övdlərlə bağlı narahatlıqlarım, millətimin dərdi, torpaq itkisi, müharibə durur. Məgər yaşımı gizlətməyə ixtiyarım varmı? Mən bu həyatı yaşayıram. Qismət olsa, 80-i haqlayaram. Olmasa da nə yaşımı şamsa, mənim qazancımdır.

- Nə vaxtsa yaşlanmaqdan qorxmusunuzmu?

- Çox zaman xüsusən də qa-

dınların yaşlanmaqdan qorxduğunu görürük. Lakin bu hiss mənə həmişə yad olub, bu, xoşbəxtlikdir. Ümumiyyətlə, bu, təbiətin qanunudur, onun əleyhinə getmək mümkün deyil. Heç vaxt heç nəyə heylsənməmişəm.

- Bu illərdə sizin üçün ən böyük sevinc və kədər nə olub?

- Kədər haqqında soruşma-

yın. Kədərüm ümumi bəladır. Nigarançılığım isə millətimlə bağlı olan nigarançılıqdır, hansı ki, son nəfəsimə qədər mənimlə olacaq.

- Övladlarınız hazırda əhatənizdədir?

- Yox, onlar hazırda xarici ölkələrdə yaşayırlar. Oğlum Almaniya, qızım isə İngiltərədədir. Lakin ilk təbrik edənlərdən biri də onlar oldu. Övladlarıma çox bağlıyam. Çünki onlar mənim ən çətin günlərimin şahidi olub, kədərimi, sevincimi birgə yaşayıblar.

- Bu sual çoxlarını düşündürür. Bilirik ki, siz həm də ixtisasca həkimsiniz. Bu sahədə heç çalışmışınız?

- Əlbəttə. Tibb Universitetinin mama-ginekoloq fakültəsini bitirmişəm. Mezun olduqdan sonra xəstəxanada işlədim, daha sonra konservatoriyaya daxil oldum və ifaçılıq üzrə peşəmi davam etdirdim.

- Mamaça kimi uşaq dünyaya gətirmisiz?

- Bəli (gülür). O qədər olub ki...

- Doğum gününüzdə ən böyük arzunuzu eşitmək istərdik.

- Torpaqlarımızın işğaldan azad olunduğu, bütövləşdiyi günü görmək istəyirəm. Torpaq itkisi çox ağırdır...

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

27 dövlət əmlakı özəlləşdirilib

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən 23 iyul tarixində növbəti hərrac keçirilib.

Komitədən verilən məlumata görə, hərracda 27 dövlət əmlakı özəlləşdirilib. Onlar arasında səhmdar cəmiyyəti, kiçik dövlət müəssisələri və nəqliyyat vasitələri var. Dövlət əmlakları paytaxtla yanaşı, Yevlax, Astara, İsmayilli, Hacıqabul, Quba və Cəlilabad rayonlarında yerləşir. Hərracda yun tədarükü, emalı, yun sapların hazırlanması və ayrılması üzrə fəaliyyət göstərən "Yevlax Yun" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhm paketi özəlləşdirilib. 403.3 min kv.m torpaq sahəsi olan dövlət əmlakının ərazisində inzibati bina, baş istehsalat korpusu, keçə sexi və digər köməkçi bina və qurğular mövcuddur.

Özəlləşən kiçik dövlət müəssisələrindən biri isə Astara şəhəri, Azərbaycan küçəsindəki "Azərbaycan" kinoteatrıdır. Faydalı sahəsi 442.6 kv.m olan dövlət obyektinin xidmət sahəsi üzrə gəlirli fəaliyyət imkanları var. Dövlət əmlakının birlikdə özəlləşdirildiyi torpaq sahəsi 2.5 min kv.m-dir. Digər kiçik dövlət obyektini isə Cəlilabad rayonu, Əliqasımlı kəndində yerləşir. İnvestor bu dövlət əmlakını 22.3 min kv.m-lik torpaq sahəsi ilə birgə özəlləşdirib.

Budəfəki hərracda nəqliyyat vasitələrinin əksəriyyəti rəqabətli mühitdə özəlləşdirilib. "Fiat", "Hyundai", "Daewoo", "UAZ" və digər markalara aid bu avtomobillərin buraxılış illəri 1995-2008-dir. Buraxılış tarixi 2000-ci il olan "Hyundai Sonata" markalı avtomobilin ilkin qiyməti 3 min manat olsa da, işti-raqçılar arasında rəqabət son qiyməti 3 min 800 manata yüksəldib.

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi 30 iyul tarixində növbəti hərrac keçirəcək.

"Hotellərimizin əksəriyyəti milli mətbəxə hörmət qoymur"

Tahir Əmiraslanov: "Əhalinin 90 faizi müsəlman olan ölkəmizdə halal restoranların olmaması mənfi haldır"

Azərbaycan Milli Kulinariya Mərkəzinin (AMKM) prezidenti Tahir Əmiraslanov "Yeni Müsavat" a müsahibə verib. Onu təqdim edirik.

- Tahir bəy, bu günlərdə Bakıda möhtəşəm Dünya İslam Kulinariya Konqresi keçirildi. Konqres çərçivəsində çempionatlar, yarışmalar da baş tutdu. Nəticələr barədə qısa məlumat verərdiniz.

- Ümumiyyətlə, ölkəmizdə bu cür tədbirlərin keçirilməsi həm mühümdür, həm də əhəmiyyətli. Bu konqresə gəldikdə, tədbirin gələcək perspektivləri çox böyükdür. Konqresi Bakıda keçirməyimizdə əsas məqsəd o idi ki, Dünya İslam Kulinariya Birliyinin ofisini daimi olaraq Azərbaycana köçürək. Tədbirdə 25 ölkə iştirak etdi. Konqres çərçivəsində "Halal qida sərgisi", "Qənnadçılardan İslam mətbəxi" yarışları, yüksək kateqoriyalı münisif kursları da keçirildi. Həmçinin bütün bunlarla paralel Tovuz mətbəxi də təqdim olundu. Beləliklə, konqres başa çatdı və biz bundan sonra görülməli işlərlə məşğuluq.

- Qeyd etmişdiniz ki, hotellər "Azərbaycanda səhər yeməyi" sinfində yarışacaq. Bu yarışın nəticəsi necə oldu?

- Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində lokal və kontinental səhər yeməyi süfrələri ve-

rilir. Amma Azərbaycanda bu brend ola-ola hotellərinin çoxunda səhər yeməyi verilmir. Halbuki bir neçə il bundan əvvəl Mədəniyyət Nazirliyi ilə birlikdə "Azərbaycanda səhər yeməyi" brendini yaratdıq. Lakin bu günə qədər bunun tətbiq olunmasına rast gəlməmişik. Bunun üçün bütün hotellərə məktub göndərərək, bu yarışa dəvət etdik. Amma heç bir hotel yarışda iştirak etmədi. Çünki səhər Azərbaycan yeməyi verilmir. Bununla da öz millətinə, mətbəxinə hörmət qoymurlar. Niyə səhər yeməyimizi təbliğ etmirik?

Ümumiyyətlə, keçirilən yarışlar hər kəsin üzünə açıq idi. Gənclər daha az pul ödəyərək yarışa qatılmışdılar. Hətta imkanı olmayan

gənclərə şərait yaratdıq ki, onlar da pulsuz olaraq bu imkandan istifadə edə bilsinlər. Bəzən deyirlər ki, gənclərə imkanı yaratmırıq və yaxud qarşısını kəsirik. Amma qeyd etdiyim kimi, biz bu şəraiti yaratdıq, lakin yararlanmaq istəyənlər az oldu.

- "Halal Star"ın Azərbaycandan başladığını açıqladınız. Nədir "Halal Star"?

- Bununla biz Azərbaycanda halal hərəkatına start verdik. Bildiyiniz kimi, son illər İslam ölkələrindən Azərbaycana çoxsaylı turistlər axın etdi. Lakin artıq onların sayının azaldığını hiss edirik.

Buna səbəb olan amillərdən biri də restorana ailəvi gələn turistlərin burada halal yemək tapa bilməməsidir. Halal mətbəx yoxdur. Məsələn, ba-

xırlar ki, Azərbaycanda günorta şərab satan restoranlar axşam iftar verir. Təbii ki, bu da inanclı insanları bir qədər uzaq salır. Əhalinin 90 faizdən çoxunun müsəlman olduğu ölkədə halal restoranların olmaması mənfi göstəricidir. Əlbəttə, bunu başa düşmək olar ki, şərab satmayan restoranların gəlişi çox aşıdır. Buna görə də fikirləşirik ki, bu hərəkatı yarıdan sonra müvafiq dövlət orqanlarına müraciət edək və bu restoranlara dəstək verilsin. Bu restoranların bir müddət vergidən azad olunması o deməkdir ki, turistlərin sayı artacaq və bu, kompensasiya olunacaq.

Onu da qeyd edim ki, konqres çərçivəsində özünə güvənən şadiq saraylarını bəy-gəlin və qonaq süfrəsi yarışına dəvət etdik. Bəziləri bu yarışda iştirak etdi. Restoranların bir çoxu bizi dəvət etdilər ki, qonaqlarla birlikdə onların mətbəxi ilə tanış olaq. Təbii ki, biz onların içərisindən ən yaxşılarını seçdik və qonaqlarla birlikdə gedib, təqdim etdikləri yeməklərlə tanış olduq. Biz Azərbaycan milli mətbəxini dünyaya təbliğ etməliyik.

- Qonaqlara xüsusi olaraq yay mövsümündə bişirilən, ya ümumi olaraq milli mətbəx yeməkləri təqdim olundu?

- Bizim mətbəximiz çox gözəldir. Ona görə də yeməklərimizi hər fəsildə yemək olar. Qonaqlara da mətbəximizin ən gözəl təamlarını təqdim etdik.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

İcbari tibbi sığorta üçün ayrılan vəsait nə qədərdir?

Gələcək ilin yanvarın 1-dən etibarən icbari tibbi sığorta bütün ölkəni əhatə edəcək. Həmçinin Azərbaycanda ölkə əhalisinin 45 faizini təşkil edən uşaqlar, tələbələr, pensiyaçılar, sosial müavinət və ümumən sosial yardım alan şəxslər, hamilə və sosial məzuniyyətdə olan qadınlar icbari tibbi sığorta haqqı ödəməyəcək. Onlar üçün sığorta haqqının dövlət büdcəsi hesabına ödənilməsi nəzərdə tutulub.

Bes ayrılan vəsait tibbi sığortanın hazırlığı üçün həyata keçiriləcək prosesləri tam əhatə edə biləcəkmiz?

Məsələ ilə bağlı İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyindən sorğuya cavab verilib. Agentlikdən bildirilib ki, ölkə başçısının 22 dekabr 2018-ci il tarixli 431 nömrəli "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında" Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Fərmanına əsasən cari il üçün dövlət büdcəsindən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinə (Agentlik) ayrılan vəsait həm icbari tibbi sığorta üzrə pilot layihənin icrası, həm agentliyin saxlanılması, həm də icbari tibbi sığortanın 01 yanvar 2020-ci il tarixindən ölkədə tətbiqi məqsədi ilə hazırlıq işlərinin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş xərcləri özündə ehtiva edir:

"İcbari tibbi sığortanın ölkədə tətbiqi məqsədi ilə həyata keçirilən tədbirlər əsasən TƏBİB-in tabeliyinə veriləcək dövlət səhiyyə sistemində daxil olan müəssisələrin elektronlaşdırılması və həmin müəssisələrdə informasiya texnologiyalarının geniş tətbiqi ilə bağlıdır. Sözügedən tədbirlərin maliyyələşməsi üçün ayrılan vəsait onların tam icrasına kifayət edir".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

“Nar” şəbəkəsi gücləndirilmiş iş rejiminə keçirilib

Ölkənin ən güclü 4G (LTE-A) şəbəkələrindən birinə malik olan “Nar” mobil operatoru 21-27 iyul tarixlərində paytaxtımızda baş tutan “XV Avropa Gənclər Yay Olimpiya Festivalı” müddətində 48 ölkəni təmsil edən gənc atletlərin, eyni zamanda festival tamaşaçılarının telekommunikasiya tələblərinə tam şəkildə cavab vermək üçün şəbəkə dayanıqlığının təmin edilməsi işlərini başa çatdırıb.

Mobil operator “EYOF 2019” tədbirinin tələblərinə cavab vermək, həmçinin olimpiya həyəcanını sosial şəbəkələrdə paylaşmaq istəyən tamaşaçıları yüksək sürətli internetlə təmin etmək məqsədilə təyin olunmuş ərazilər üzrə mobil rabitə şəbəkəsində təhlilləri tamamlayıb. Yarış ərazisi və tədbir məkanlarında müştərilərin tələbləri nəzərə alınaraq mobil rabitə şəbəkəsində tutum əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirilib, istifadəçilər üçün yüksək sürətli 4G (LTE-A) texnologiyalı mobil internetdən istifadə imkanları yaradılıb. “Nar” ziyarətçilərin sayının çoxluq təşkil edəcəyi məkanlarda telekommunikasiya xidmətlərindən sabit istifadənin təmin edilməsi üçün müvafiq ərazilərdə mobil baza stansiyası quraşdırıb. Qeyd edək ki, mobil rabitə şəbəkəsinin təhlili və dayanıqlığının təmin edilməsi işləri xüsusi ilə oyunların baş tutacağı 13 yarış ərazisi və paralel olaraq qeyri-yarış ərazilərində həyata keçirilib.

“Nar” əməkdaşları 24/7 rejimində şəbəkəyə nəzarət edərək yarışların keçiriləcəyi məkanlarda mobil rabitə şəbəkəsinin stabilliyini təmin edəcək və şəbəkə istifadəçilərinə dəstək olacaqlar. “Nar” şəbəkəsi haqqında ətraflı məlumatı nar.az internet sahifəsindən əldə etmək mümkündür.

Qeyd edək ki, yaranan hər hansı bir sualla bağlı “Nar” abunəçiləri yüksək keyfiyyətli müştəri xidmətlərindən özlərinə rahat olan istənilən üsulla - Çağrı Mərkəzinə zəng etməklə, şəxsi kabinet, sosial şəbəkələr, SMS və elektron poçt üzərindən yazmaqla yararlana bilərlər.

“Azerfon” şirkəti (“Nar” ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilmişdir. “Nar” ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim etmiş və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə vermişdir. “Nar” şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 97%-ni əhatə edir və 7400-dən artıq baza stansiyası ilə 2.4 milyondan çox abunəçiyə yüksək keyfiyyətli xidmət göstərir.

Məlum olduğu kimi, nüfuzlu slavyan “qanuni oğru” 54 yaşlı Oleq Şişkanov (“Şişkan”) ötən həftə Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən həbs olunub. Avtoritet Moskva vilayətinin Ramensk rayonunun Popovka kəndində - özünəməxsus evdə saxlanılıb. Şişkanov 2 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, özünü günahsız hesab etdiyini və ittihamın mahiyyətini anlamadığını deyib.

“1 nömrəli oğru” həbsdə jurnalistlərlə görüşdü-sensasion açıqlamalar

“Şişkan” müxalifətə qoşulmadığını bəyan etdi: “Məni uzunmüddətli həbsə göndərməyə hazırlayırlarsa, ondansa güllələsinlər...”

Oleq Şişkanov 1964-cü ilin 19 iyulunda Remelskida anadan olub. Kriminal aləmdə “Şişkan” və ya “Şişkan Remelski” ləqəbi ilə tanınır. “Şişkan” yalnız 28 il əvvəl dəmir barmaqlıqlar arxasında olub və “evim həbsxanadır” deyən kriminalardan deyil.

Məlumdur ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin mütəşəkkil cinayətkar qrupların liderləri barəsində cəza tədbirlərinin sərtləşdirilməsi haqda qanun imzalayıb.

Cinayət Məcəlləsinin 210-cu maddəsinə əlavə edilən qanunun əsas mahiyyəti bundan ibarətdir ki, “qanuni oğru” kimi tanınan şəxslərin bu statuslarını etiraf etməsi onların həbsi üçün yetərli əsasdır. Bu maddənin sanksiyası 15 il həbs cəzası nəzərdə tutur.

Rusiya KİV-nin məlumatına görə, nüfuzlu “qanuni oğru” həbsdə jurnalistlərlə görüşüb. Onlar müvəqqəti saxlama məntəqələrindəki vəziyyəti öyrənən qrupun üzvləri olublar. “O, Moskvanın Ostaşkovskaya küçəsindəki Şimal-Şərq İnzibati Dairəsinin müvəqqəti saxlanma məntəqəsində saxlanılır. Onun saxlandığı kiçik bir kameralıdır, artıq heç bir şey yoxdur. Kamerasında başqa bir adam da var. O da soyğunçuluğa görə tutulub” - deyərək, ziyarətçiləri bildirib.

“Şişkan”ın ürkə əməliyyatı olduğunu bilən ziyarətçilər onun oturmasını xahiş ediblər. “O isə bir centlemen kimi davranaraq imtina etdi. Siz ayaq üstə dayanarkən mən oturma bilmirəm. “Şişkan” yeni oxuduğu “Moskovski Komso-melets”in son sayını göstərir. Hücrədə başqa qəzetlər də var. Ümumiyyətlə, o, mətbuatı

sevir, bəzi jurnalistlərlə indiyədək də müsahibə olub”.

O, öncə “qanuni oğru” kastasında təmsil olunanlar üçün qəbul edilən yeni qanunla 15 ilədək həbs cəzası ala biləcəyinə işarə edərək deyib ki, onun üçün “zon” a birtərəfli bilet alınıb: “İnsanlar Pyatiqorsk qartalları deyil, o qədər çox yaşayırlar”. “Şişkan” deyib ki, bir psixiatr tərəfindən müayinə olunub, amma özü Serbski İnstitutunda daha ətraflı müayinə olunmasını istəyir.

“Şişkan” “Ded Xasan” ləqəbli Aslan Usoyanın öldürülməsindən və “Şakro” ləqəbli Zaxari Kalaşovun məhkum edilməsindən sonra ona “1 nömrəli oğru” adı verilməsində medianı suçlayıb: “Məgər internetdə yazılanların hamısına inanmaq olarmı?” - deyərək, o, qəzəblə soruşub.

“Məhkəmədə məni cinayət icmasının lideri adlandırdılar” deyən “Şişkan” sözlərinə belə davam edib: “Lider hər yerdə yaxşıdır - istehsal-

da, partiyada və s. Bəs kriminal iyerarxiyanın lideri nə deməkdir? Əvvəl sübut olunmalıdır ki, cinayət törədən bir qrup var. O qrup haradadır? Mənə deyirlər ki, sən lider olmanla bağlı internetdən mə-

üçün bir səbəb varmı? Silahsızdım, cibimdə bıçaq da gəzdirmirəm. Saxlanma şərtləri barədə soruşursunuz - hər şey qaydasındadır, şəkər deyiləm, ərimirəm. Ancaq bu yaşda mənim üçün “zon” bir

lumatlar var. İnternetdə nələryə yazmırlar ki?”

Jurnalistlər yazır ki, “Şişkan” ruhdan düşmüş kimi görünür. Müvəqqəti saxlama yerinin işçisi onun danışdıqlarının insan hüquqlarına və saxlanma şəraitinə aid olmadığını əsas gətirərək yarıdan kəsməyə çalışır. O isə davam edir: “Necə müraciət etməyim? Bunlar mənim hüquqlarımdır. Həyatım həll olunur. Firtınalı gəncliyimdə etdiyimin bədalini tam ödədim. Femida kor olsa da, həm yaxşı, həm də pisi qiymətləndirməlidir”.

5 övladı olduğunu deyən “qanuni oğru” cibindən uşaqlarının şəklini çıxarıb göstərmiş, onu həbs etməyə 50 nəfərin gəldiyinə etiraz edib: “50 nəfər məni saxladı, bunun

tərəfə biletidir. Mən Macleod deyiləm (Macleod məşhur “Dağlı” serialında ölməz personajdır), on canım yoxdur. Cinayət Məcəlləsində bu qədər uzunmüddətli həbs haradandır? Məni həbsə göndərməyə hazırlayırlarsa, ondansa gülləsinlər”.

“Şişkan” müxalifətin aksiyalarına da işarə edərək bunları deyib: “Onlar üçün sanki mən “beşinci kolonam”. Halbuki Bolotnoya (müxalifət aksiyaları burada keçirir) heç vaxt getməmişəm, Tverskaya yada ayaqqabı atmamışam. Mənim yolum başqadır”.

“Şişkan” deyib ki, ittihamla razı deyil və apelyasiya şikayətinə sabah, yeni 24 iyulda baxılacaq.

□ ORXAN,
“Yeni Müsavat”

Elan

DTXK-nın Bağirov Emil Rahim oğluna 24.04.2006-cı il tarixdə verdiyi kod 00100003, JN 29248 H sayılı 0,17 ha vermiş torpaq şəhadətnaməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycanın xalq artisti Brilliant Dadaşovanın ifa etdiyi məşhur "Vokaliz" mahnısı yenidən ermənilər tərəfindən oğurlanıb. Bu dəfə mahnını erməni müğənnisi Siruşo (Siranuş Harutyunyan) "Yurmala" festivalında ifa edərək, onu erməni mahnısı kimi təqdim edib.

Məsələ ilə bağlı xalq artisti bu cür reaksiya verib:

"Məncə, bizə o da azdır - hətta səhnədə olan bezi ortabab səviyyəli "müğənnicik"lər "Vokaliz" kimi caz-folk olan mürəkkəb əsərə ad qoyub, guya ələ salmaq istəyirdilər - "Takka tukka". Daha demirdilər ki, əvvəl icad etmək, sonra da ifa edə bilmək üçün anadan təzədən doğulmalıdırlar".

Qeyd edək ki, xalq artisti bu mahnın ilk dəfə 2001-ci ildə ifa edib. Mahnın səs-sorağı ölkə hüdudlarını aşıb. 2005-ci ildə isə erməni müğənnisi Vartuni Vartanyan da bu mahnın ifa edərək, onu erməniləşdirmiş, özünü küləşdirmişdi.

Ümumiyyətlə, bu günə qədər sonsuz sayda bəstəkar və xalq mahnılarımızın ermənilər tərəfindən oğurlandığının şahidi olmuşuq. Onlardan bir neçəsini təqdim edirik.

Bu cür mahnılarımızdan biri bəstəkar Aygün Səmədzadəyə məxsus, Aygün Bəylər tərəfindən ifa edilən məşhur "Tut ağacı" mahnısıdır. Qeyd edək ki, bu mahnı bir neçə ölkə ifaçısı tərəfindən oğurlanaraq, müəllif hüquqları pozulub. İlk dəfə rus müğənnisi onu "Ana" mahnısı kimi təqdim edib oxuduqdan sonra erməni müğənnisi tərəfindən erməni mahnısı kimi oxunmuşdu. Həmçinin mahnı elə "Tut

Ermənilərin oğurladığı

Azərbaycan mahnıları - siyahı

"Arşın mal alan"dan "Tut ağacı"nadək...

ağacı" adı altında yunan müğənni tərəfindən yunan mahnısı kimi təqdim olunmuşdu.

Azərbaycanın məşhur xalq mahnısı "Tut ağacı boyunca" mahnısı isə dəfələrlə ermənilər tərəfindən oğurlanaraq, özünü küləşdirilib. Lakin maraqlı faktır ki, bir neçə il öncə Rusiyada yaşayan erməni müğənnisi Vaçik Oqanyan bu mahnını məhz Azərbaycan dilində oxumuşdu. Eləcə də Bakıda anadan olmuş "Boka" ləqəbli məşhur erməni müğənni Boris Davidyan da

başqa bir Azərbaycan xalq mahnısını - "Bu qala, daşlı qala"nı Azərbaycan dilində ifa etmişdi.

Əlixan Səmədovun balabanda ifa etdiyi bir çox məşhur mahnıları, o cümlədən "Sən gəlməz oldun"u Civan Qasparyan balabanda təkrarlayaraq, öz adına çıxarıb. Onun oğurladığı Azərbaycan mahnıları sırasında Tofiq Quliyevin "Sənə də qalmaz", Rauf Hacıyevin "Saçlarına gül düzüm", Cahangir Cahangirovun "Ay qız", Emin Sabitoğlunun "Neyləyim", Eldar Mansuro-

vun "Melodiya" və "Gecə zəngləri" var.

Əməkdar artist Lalə Məmmədovanın məşhur "Məktəb illəri" mahnısı da erməni müğənnilər tərəfindən oğurlanıb.

Ötən il isə tarixən türk mahnısı kimi tanınan "Ninə yarım" mahnısı ermənilər tərəfindən ifa edilərək, onlara məxsus mahnı kimi təqdim olunmuşdu. Xatırladaq ki, bu mahnını erməniləşdirərək oxuyan Spitaklı Hayko Tıqran Osetriyanla birlikdə Zeynəb Xanlarovanın repertuarından olan

məşhur "Sən Müşfiqin yanında qal" mahnısını oğurlayaraq, internet resurslarında öz adlarına çıxartmışdılar.

Təxminən 2003-cü ildə Rəqsanə İsmayilovanın ifa etdiyi "İnanımmı" mahnısı bir neçə il sonra erməni müğənnisi tərəfindən ifa edilib və müəllifi barədə məlumat verilməyib. Bu məqamda xatırladaq ki, adıçəkilən mahnını 2014-cü ildə Yeni il şənliyi ərəfəsində Türkmənistan prezidenti Qurbanqulu Berdimuhəmmədov da ifa edib.

Beləliklə, ermənilər tarix

nın əsərləri, mahnıları ətrafında müzakirələr gedirdi. Çünki yazdıqları bütövlükdə Azərbaycan musiqi irsini təşkil edirdi və məşhur musiqişünaslar onun həm Azərbaycan xalq mahnılarını, həm də aşiq poeziyasını tamamilə təkrar etdiyini bildirirdi.

Bu barədə söz düşəndə isə Xaçaturyan deyirdi: "**Müasir musiqidə plagiat yoxdur, müasir musiqidə kollaj vardır**".

Ermənilərin uzun illərdir ki, fəxrlə oxuduğu "Yerevan" mahnı-himnə gəldikdə isə, mahnı 1948-ci ildə yazılıb. Lakin mahnını dinlədikdə məlum olur ki, musiqi tamamilə Üzeyir Hacıbəyovun 1913-cü ildə yazdığı "Arşın mal alan" operettasından "Əsgərin mahnı-

boyu nəinki torpaqlarımıza göz dikib, işğal edib, həm də mədəni irsimizi, mədəniyyətimizi, musiqimizi oğurlamağa, öz adına çıxarmağa çalışıb və bəzən də nail olublar. Araşdıranda məlum olur ki, ən məşhur erməni bəstəkarların əsərləri, mahnıları məhz Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərinin, melodiyasının, xalq və eləcə də aşiq musiqisinin plagiatdır.

Bu cür nümunələrdən biri də ermənilərin fəxrlə ifa etdikləri, A. Xaçaturyana məxsus olan məşhur "Yerevan" mahnı-himnidir. Hələ sovet dövründə Xaçaturya-

nın əynisidir. Bunu zamanında sovet musiqişünasları da təsdiqləyib. Tarixdən o da məlumdur ki, Hacıbəyovun bu operettası dəfələrlə dünyanın bir çox ölkələrində, o cümlədən ABŞ-da nüfuzlu konsert salonlarında erməni əsəri kimi təqdim edilib.

Bir faktı da qeyd edək ki, Xaçaturyanın "Armenin rəqsi", "Karen və Nunenin rəqsi", "Erməni-kürd rəqsi" və digər rəqslərin əslində erməniləşdirilmiş "Şalaxo" və "Uzundərə" rəqslərimiz olduğu da artıq çoxlarına məlumdur.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Qərb və Şərq insanını fərqli edən səbəblər

Yazılan və yazılmayan qanunlar, təbii səbəblər və dini amillər...

Dünyada Şərq və Qərb insanların sivilizasiyaları, hadisələrə yanaşmaları hər zaman fərqli olub. Mədəniyyət Şərqdə yaransa da, mütəxəssislər bildirirlər ki, sonradan inkişaf edən Qərb bu xüsusda Şərqi xeyli üstələyib. Xüsusilə də Qərb insanların qanuna, qaydalara münasibət xeyli dərəcədə fərqlidir. Məsələn, Şərqdə hansısa hadisəyə görə insanlar polisə deyil, məsələni özləri həll etməyə çalışırlar. Qərbdə isə qaydalar daha sərt və eyni zamanda insanlar da yazılan qanunlara riayət edirlər. Məsələ insanların öz hüquqlarına yanaşması və bunu qoruması baxımından da fərqlidir.

"Yeni Müsavat"a danışan sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu bildirib ki, Şərqdə mədəniyyətin formalaşması min illər boyu davam edib:

"Orada konkret bir çərçivələr olmayıb. Şərqdə eyni zamanda həmişə rəşional düşüncə ilə yanaşı, rəşional olmayan düşüncə də geniş yayılıb. Məsələn, hansısa kənar qüvvələrə inamı göstərə bilərik. Orta əsr Şərq fəlsəfəsini, İslam fəlsəfəsini də götürsək, bu cür məqamlara rast gələ bilərik. Çin, Hindis-

tan, Misir fəlsəfələrinə baxsaq görərik ki, orada insan haqqında təkcə rəşional düşüncə ilə danışılmır. Eyni zamanda başqa bir aləmin də insana təsirləri barəsində hər zaman ciddi və qəbul edilən düşüncə olub. Yeni Şərq insanı bir qədər sərbəst, insanlıq, dünya barəsində daha əhatəli, çoxşaxəli şəkildə düşünüb. Orada belə hal olmayıb ki, hökmən hansısa qayda-qanuna əməl edilməlidir. Ancaq Qərb mədəniyyətində fərqlidir. Bu mədəniyyət əsa-

sən 14-cü əsrdən sonra formalaşdı. Qərb mədəniyyəti o zamana qədər Şərq mədəniyyətinin təsiri altında idi. Artıq Qərb öz-özünün ayrı xarakterdə olduğunu hiss etdikdə, inkişaf yollarını axtardı. Qərbdə daha çox rəşional düşüncə rol oynadı. Bu da təbii idi. Çünki əvvəllər Qərbdə insan yox idi. Şərqdə mühəribələr, davalar olduğu üçün insanlar Qərbə üz tutdular. Oraya-sərt iqlim çərisinə girdikdə rəşional düşüncələri bunun hesabına inkişaf etməyə başladı. Yeni şərait və mühit məcbur etdi ki, insanlar bu cür düşünüb, inkişaf etsinlər. Aydın başa düşmək üçün bizim özümüzün məcburi köçkünlərimizə diqqət edə bilərik. Bir zamanlar, məsələn, Ağdamda hər bir şəraitə olan,

Muğan, Füzuli haqqında danışan ailə, qəfildən işğal nəticəsində Bakıya gəlib, 1 otaqlı mənzilə sığınmalı oldu. O, səhərlər bazarda göyərti satıb, ailəsini dolandırdı. Artıq onların Muğan, Füzuli ilə bağlı fikirləri bir yanda qaldı. Özünü xilas etmək üçün düşünməyə başladı. Qərb düşüncəsi də uzun əsrlər boyu bu cür formalaşdı".

Ekspert bildirib ki, Qərb fərqli olması da bu nüansla bağlıdır:

"Onlar uzun əsrlər boyu özlərinin inkişaf yollarını müəyyənləşdirməyə başladılar. 14-cü əsrdən Qərb intibahı deyilən dövr başlayır. Qərb mədəniyyəti formalaşdı, ortaya yeni düşüncə tərzı çıxıb. Bəzən deyirlər ki, hər iki tərəf eynidir. Əslində isə bu, belə

deyil. Məsələ ilə bağlı illərdir ki, tədqiqat aparırıram. Şərqli uzun illər boyu təbiətlə təmaslı şəkildə, fərqli formada inkişaf edib. Qərbdə isə çətin həyat hesabına rəşional və fərsətçi düşüncə formalaşdı. 17-ci əsrdən sonra qərbli dünyəvi elmlərdən bəhrələnməyə başladı. Bu zaman isə dünyəvi elmə qarşı məhəbbəti artdı. Gördülər ki, dünyəvi elmlər onlara həyatda çox kömək edir. Nəticədə ilahiyat elmlərinə yuxarıdan-aşağı baxdılar, təbiət elmləri ilə də ciddi şəkildə maraqlandı. Qərb düşüncəsinin bu cür formalaşmasında Katolik kilsəsinin də böyük rolu oldu. Şərqdə Yaponiyanın da oxşar taleyi var. Onlar da iqlim, yer, təbiət baxımından çətin vəziyyətdədir. Bu baxımdan yaponlar da nizam-intizamla önəm verib, çətin şəraitdən çıxmağa başladılar. 20-ci əsrin sonlarına doğru Qərbdə başa düşdülər ki, yalnız rəşional düşüncəyə aludə olmaq onların həyatlarına ziyan ve-

rib. Ona görə də artıq Qərbdə Şərqə qarşı çox böyük maraq yaranıb. Dini kitabların potensialını dərinləndirərək araşdırırlar. 2007-ci ildə Amerikada ən çox satılan kitab Mövlanənin kitabı oldu. İndi də Qərb ölkələrində olduğu zaman Şərqə qarşı kifayət qədər maraq görürəm. Çox təəssüf ki, bizim təkcə davranışımızda olan qeyri-dəqiqliklə yanaşı, yazılan elmi işlərimizdə də yalançı hay-küy çoxdur. Hazırda Qərb pragmatik düşüncəsindən irəli gələrək, Şərqdə olan yeniliyi daha dərinləndirərək öyrənirlər. Bu dəqiqə Qərb Quranı-Kərimi kifayət qədər dərinləndirərək öyrənir, araşdırır, elmi işlərdə istifadə edirlər. Qərb İslamı daha çox fəlsəfi, elmi əsaslarla mənimsəyir. Şərqlin özündə isə bu belə deyil - dindən camaatı qorxutmaq, cəhəlet üçün istifadə edirik. Bütün səbəblər də bu cür yanaşmalarla bağlıdır".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

ÜS AVAT

Son səhifə

N 154 (7324) 24 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Soğan doğrayarkən saqqız çeynəmək göz yaşarmasının qarşısını alır.
- * Ağ Evdə 13092 ədəd çəngəl, bıçaq, qaşığı vardır.
- * Timsahların dilləri damaqlarındadır.
- * Bir siçan susuzluğa bir dəvədən daha çox dayanabilir.
- * İtlər və camışlar rəng cəhətdən kordur, yeni rəngi seçə bilmirlər.
- * Timsahlar daha dərinə bata bilmək üçün daş udurlar.
- * Qalınlığı və böyüklüyü necə olursa-olsun heç bir kağız parçası 7 dəfədən artıq qatlanmaz.
- * Kanadada toplu içərisində xoruldayaraq yatmaq qanuna ziddir və belə insanlar hətta məhkəməyə də verilir.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementdən hazırlanır, sadəcə brilyant bütünlüklə karbondan hazırlanır.
- * Sümüklü böcəklərin 4 ədəd burnu vardır.
- * Bir dəvəqışunun gözü beynindən böyükdür.
- * ABŞ-da yaşları 20 ilə 29 arasında olan zənci kişilərin üçdə biri həbsxanada saxlanılır.
- * Bir kilo limonda bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər olur.
- * Ən çox asfaltlı yola sahib olan ölkə Fransadır.
- * Yarım kilo bal üçün arılar iki milyondan artıq çiçəkdən bitki şirəsi çəkir.
- * Yalnız erkək bülbüllər oxuyur.
- * Su hörümçəyi olan tarantul hörümçəklər iki il yarım heç bir şey yemədən yaşaya bilərlər.
- * Donuzlar bədən quruluşlarına görə heç bir zaman başlarını qaldıraraq, göy üzünə baxa bilmirlər.
- * İnsanlar şiddətli asqırarlarsa, qabırğalarını qıra bilərlər.
- * İnsanlarda barmaq izləri kimi dil izləri də özəl və fərqli olur.
- * Bir saat davamlı olaraq qulaqlıqlardan bir şeyi dinləmək qulaqdakı bakteriyaları 700% artırır.
- * Xiyarın 96%-i mayedir.
- * İnsan əlində ən gec uzanan dırnaq baş barmaq, ən tez uzanan isə orta barmağınkıdır.
- * Beethoven mahnı bəstələmədən əvvəl başını soyuq suya salırmış.
- * Gözlərimiz açıq şəkildə asqırmaq mümkün deyil.
- * Bir insan gündə orta hesabla iyirmi üç min dəfə nəfəs alıb verir.

İki status yazdı, gözəllik müsabiqəsi qalibliyi ləğv edildi

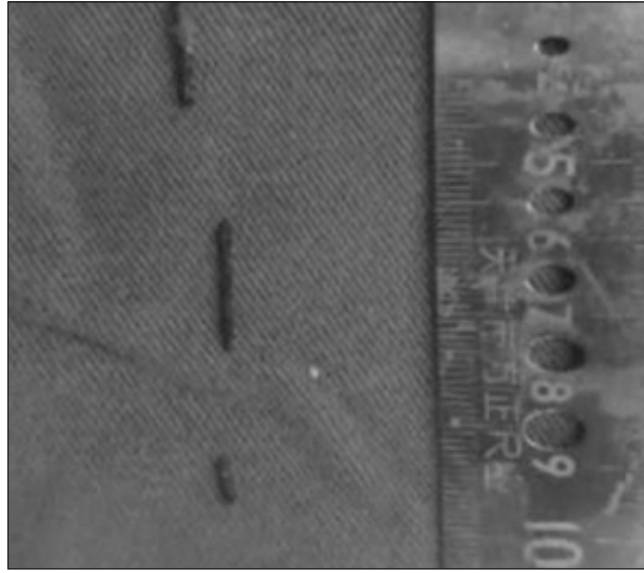
“Miss Miçiqan” gözəllik müsabiqəsinin qalibi Ketu Çju titulu mənəhürm ediblər və “Miss Dünya Amerika” müsabiqəsinə iştirakdan kənarlaşdırıblar. Buna onun twitterdə yazdığı statuslar səbəb olub. Bu barədə “Detroit Free Press” xəbər verib. “Miss Dünya Amerika” müsabiqəsinin rəhbərlərinin elektron məktubunda qeyd edilib ki, “Miss Miçiqan”ın sosial şəbəkədəki paylaşmaları təhqiredici, duyğusuz və məntiqsiz olub. Təşkilatçılar konkret hansı statusları nəzərdə tutduqlarını yazmayıblar.

Çju isə hesab edir ki, konservativ baxışlarına görə qurbana çevrilib. Onun fikrinə, müsabiqə təşkilatçılarının narazılığına onun 2017 və 2018-ci ildə yazdığı iki status səbəb olub. Bunlardan biri hicabla, digəri isə qaradərili insanlarla bağlı olub. O, hicabla bağlı statusunda yazıb ki, qapalı geyinmələr yanlış olaraq bunu bir dəb kimi cəmiyyətə təqdim edirlər. Qaradərili insanlarla bağlı statusunda isə qeyd edib: “Sizə məlumdur ki, qaradərili insanların böyük əksəriyyəti digər qaradərillərin günahı ucbatından dünyasını dəyişir? Öncə aranızda problemləri həll edin, sonra başqalarını ittiham edin”.

Hər iki status artıq silinib. Apreldə isə xəbər verilməmişdi ki, “Miss Boliviya” gözəllik müsabiqəsinin qalibi hamilə olduğu üçün öz statusunu itirmişdi. 22 yaşlı Coys Prado ölkəsini 2018-ci ilin dekabrında təmsil etsə də, yarımfinala keçə bilməmişdi.

8 yaşlı uşağın boynundan iynə çıxıb

Çinin Xenan bölgəsində 8 yaşlı bir oğlanın boynunda iynə ilə altı il boyunca yaşadığı məlum olub. Bu barədə “AsiaOne” informasiya portalı xəbər verib. Babası fərqlənib ki, nəvəsi az hərəkət etməkdən əziyyət çəkir və tez-tez yığılır. Amma o, bunu nəvəsinin orqanizmindəki kalsium çatışmazlığı ilə əlaqələndirib. Amma uşaq boynundakı kəskin ağrılardan şikayətlənəndə, ailəsi onu həkimə aparıb. Kompüter tomoqrafiyası göstərib ki, uşağın boyun sümüyündə o qədər də böyük olmayan iki metal əşya var. Neyrocərrah Li Tao bildirib ki, proses uzansaydı, uşaq iflic ola bilərdi. O, eyni zamanda izah edib ki, iynələr arteriyalara yaxın olub

və əməliyyat da ciddi risk sayılır.

7 iyul tarixində 7 saat davam edən əməliyyat nəticəsində cərrahlar uşağın boynundan iynəni rahatlıqla çıxarıblar. Pasient hazırda reabilitasiya dövrü keçir. Valideynlər uşağın orqanizmində 5 santimetrlik iynənin necə yaranmasını anlamayıblar.

Pişik 18-ci mərtəbədən yığıldı və sağ qaldı

İngiltərənin Xempşir qraflığının Sautqempton şəhərində Caffa Keyk ləqəbli ev pişiyi 55 metr hündürlükdən düşərək sağ qalıb. Bu barədə “The Mirror” nəşri xəbər verib. 21 yaşlı Karli Berk 18-ci mərtəbədə yerləşən mənzilində pişiyi tapa bilməyib. Həmin vaxt o, yada salıb ki, sonuncu dəfə pişiyini açıq pəncərənin yanında görüb. Ev sahibəsi küçüyə baxıb, pişiyi evin yanındakı asfaltda görüb və onu veterinar klinikaya aparıb. Onun sözlərinə görə, pişiyin üzü dağılıb və qan qusurdu.

Berk pişiyi bir gecəliyinə həkimin yanında qoyub. “Mən o qədər gərginləşmişdim ki, Çünki o, heç vaxt pəncərəyə çıxmazdı. Növbəti sabah qadın pişiyi ilə bağlı pis xəbər eşitmək fikri ilə xəstəxanaya gəlib. Amma orada ona bildirilib ki, pişiyi tam qaydasındadır: “Bu, sadəcə, inanılmaz idi. Biz hamımız o qədər təəccübləndik ki, Çünki pişiyin bircə qırığı, sınığı yox idi”.

Veterinar Viktoriya Kuzens təsdiqləyib ki, klinikanın əməkdaşlarını baş verənlər təəccübləndirib. Onlar bildiriblər ki, təcrübələri boyunca bir pişiyin o boyda hündürlükdən yığılıb, sağ qalması halı ilə rastlaşmayıblar.

Uşaq atasızdırsa, aqressiv olur

Kanadanın Mc Gil Universitetində aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, atasız böyüyən uşaqlar valideynləri ilə birlikdə böyüyən uşaqlardan daha aqressiv olurlar. Mütəxəssislər atasız olmayan uşaqlarla, ata-anaları ilə birlikdə böyüyən uşaqların beyinlərini müqayisə ediblər. Araşdırmalar bitdikdən sonra məlum olub ki, atasız uşaqların beyinlərində sosial əlaqələri tənzimləyən hissədə pozuculuqlar əmələ gəlir. Yəni valideynlərdən uzaqda qalan uşaqların davranışlarında anormallıq daha tez nəzərə çarpır. Belə uşaqlar valideynləri ilə birlikdə böyüyən uşaqlardan daha aqressiv olurlar. Mütəxəssislər atasız böyüyən qız uşaqlarının sinir sisteminin daha həssas olduğunu da bildiriblər. Belə uşaqlar böyüdükləri zaman çox aqressiv olurlar və ətrafdakılara zərər verməyə çalışırlar. Xüsusilə qız uşaqları spirtli içkilərə və narkotik maddələrə daha meyilli olurlar.

Məlumat üçün bildirik ki, mütəxəssislər atasız böyüyən uşaqların heç vaxt özlərinə güvənmədiklərini və kökəlməyə meyilli olduqlarını deyirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SƏBİROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 3.050